WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W KATOWICACH
FILIA W CZĘSTOCHOWIE

Zespół ds. Statystyki, Badań i Analiz

Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży

analiza statystyczna w latach 2012 – I kwartał 2015 r.

Opracowanie: Ilona Antoniewicz

czerwiec 2015 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp ... 3
Bezrobotni w wieku poniżej 30 lat w województwie śląskim ... 4
Zróżnicowanie przestrzenne bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat w województwie śląskim ... 5
Bezrobotni w wieku do 25 lat w województwie śląskim ... 7
Zróżnicowanie przestrzenne bezrobotnych w wieku do 25 lat w województwie śląskim ... 8
Bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki w województwie śląskim ... 10
Zróżnicowanie przestrzenne bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki w województwie śląskim ... 11
Struktura bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat oraz w wieku do 25 lat ... 12
- według czasu pozostawania bez pracy ... 12
- według poziomu wykształcenia ... 14
- według stażu pracy ... 15

Struktura bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki ... 16
- według czasu pozostawania bez pracy ... 17
- według poziomu wykształcenia ... 18
- według stażu pracy ... 19
- według wieku ... 21

Polska młodzież na tle krajów Unii Europejskiej w latach 2004 – 2014 ... 23
- Młodzież NEET ... 27

Wstęp

W ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (z późniejszymi zmianami) w art. 49 wymieniono grupy osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wśród nich znajdują się m.in. osoby do 30 roku życia (w tym bezrobotni w wieku do 25 lat). Ich trudna sytuacja wynika najczęściej z niechęci pracodawców do zatrudniania osób bez doświadczenia zawodowego, z niedopasowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb pracodawców, ale również z obaw pracodawców, co do pewności takiej inwestycji (zatrudniania osób młodych). Młodzi, jako bardziej mobilni i ambitni od starszych pracowników mogą łatwo opuścić pracodawcę w poszukiwaniu lepszych warunków pracy[1]. Jednocześnie to właśnie młodzi pracownicy, osoby z najkrótszym stażem pracy częściej tracą pracę w czasie redukcji zatrudnienia. Powodem jest mniejsze doświadczenie i słaba ochrona przed zwolnieniami.

Jak wynika z bilansu liczby i struktury ludności opracowanego przez GUS[2], na koniec roku 2014 w województwie śląskim zamieszkiwało 621 736 osób w wieku od 20 do 29 lat – stanowili oni 13,6% ogółu ludności województwa. Poniższe wykresy i tabelki przedstawiają szczegółowe dane dotyczące liczby i struktury ludności województwa śląskiego w wieku 15 do 29 lat.

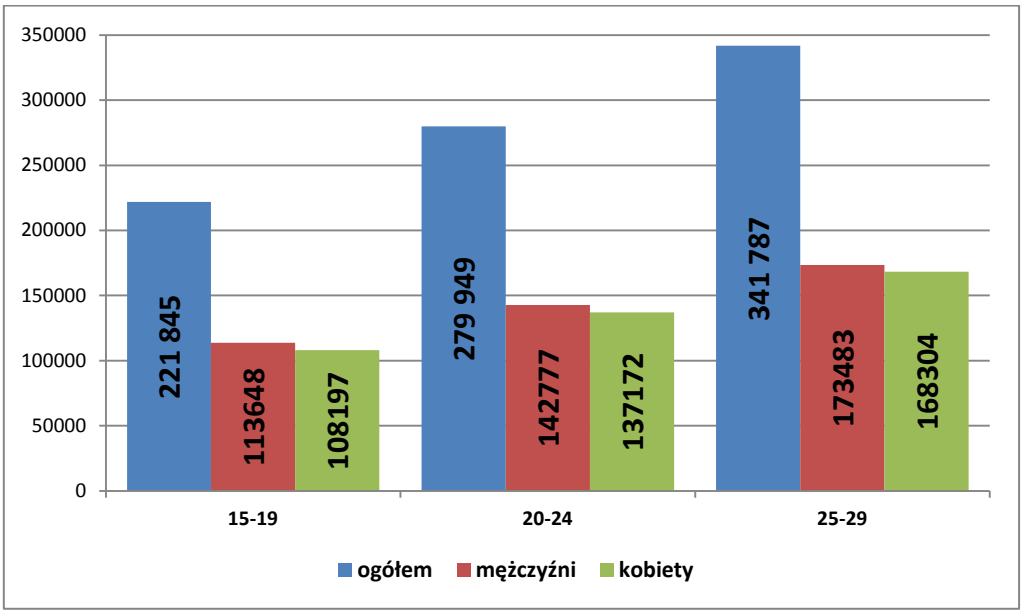

	15-19			20-24			25-29		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
POLSKA	5,3%	5,6%	5,0%	6,6%	6,9%	6,2%	7,6%	8,0%	7,3%
ŚLĄSKIE	4,8%	5,1%	4,6%	6,1%	6,5%	5,8%	7,5%	7,8%	7,1%

[1] M. Pańków, Młodzi na rynku pracy. Raport z badania, ISP, Warszawa 2012, http://www.isp.org.pl/uploads/pdf/302561875.pdf data pobrania 11.05.2015 r.

2 Bilanse liczby i struktury ludności w gminach imiennie opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia i zgony), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi.

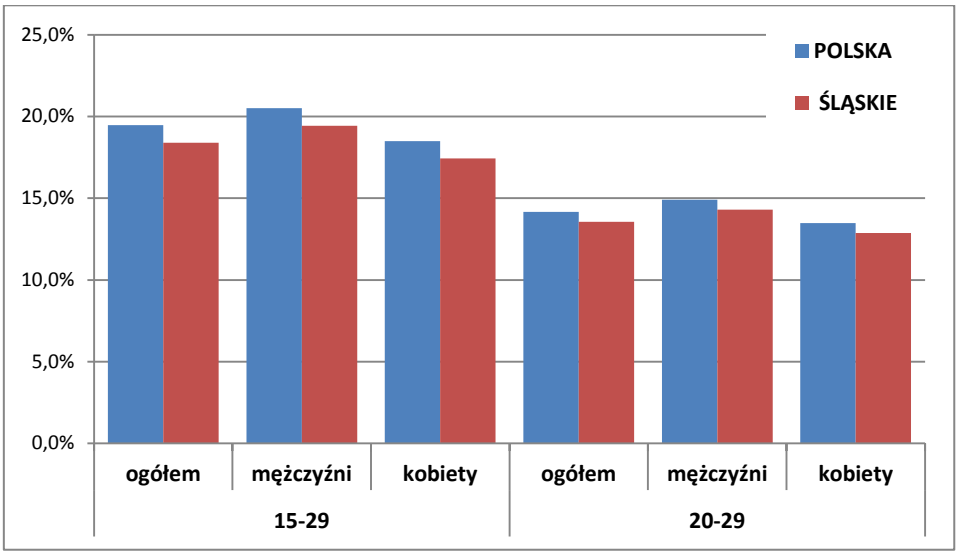

	15-29			20-29		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	2014	2014	2014	2014	2014	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	7489874	3818139	3671735	5451377	2774256	2677121
ŚLĄSKIE	843581	429908	413673	621736	316260	305476

Bezrobotni w wieku poniżej 30 lat w województwie śląskim[3]

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach od 2012 r. agreguje dane dotyczące bezrobocia osób w wieku poniżej 30 lat. Do bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat zaliczane są osoby, które do dnia zastosowania wobec nich usług lub instrumentów rynku pracy nie ukończyły 30 roku życia

Według stanu na 31 marca 2015 r. ta zbiorowość liczyła w województwie śląskim 50,2 tys. osób, co stanowiło 27,8% zarejestrowanych (bezrobotni ogółem – 180 607 osób). Bez względu na analizowany okres kobiety stanowiły ponad połowę bezrobotnych w omawianej subpopulacji (najwyższy odsetek: III kwartał 2012 r. – 61%; najniższy odsetek: I kwartał 2013 r. – 54,6%).

Bezrobotni w wieku do 30 lat. Stan na koniec kwartału.

Wyszczególnienie	2012 r.			2013 r.			2014 r.			2015 r.		
	ogółem	kobiety	% udział kobiet	ogółem	kobiety	% udział kobiet	ogółem	kobiety	% udział kobiet	ogółem	kobiety	% udział kobiet
I kwartał	70 925	41 063	57,9	76 164	41 585	54,6	64 534	35 531	55,1	50 203	28 642	57,1
II kwartał	62 170	37 224	59,9	65 513	37 298	56,9	53 257	30 278	56,9			
III kwartał	65 749	40 075	61,0	65 460	38 121	58,2	51 442	30 142	58,6			
IV kwartał	68 912	40 161	58,3	64 513	36 778	56,1	49 328	28 712	58,2			

[3] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2012 r. – I kwartał 2015 r. Tabela 1, 1 a, 3, 3 a

W analizowanym okresie, wśród ogółu zarejestrowanych w urzędach pracy województwa śląskiego, co trzeci bezrobotny był człowiekiem młodym w wieku poniżej 30 lat.

Udział osób bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat wśród ogółu zarejestrowanych. Stan na koniec kwartału.

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
I kwartał	34,6%	33,8%	30,3%	27,8%
II kwartał	33,0%	31,4%	28,2%	
III kwartał	34,2%	31,9%	28,8%	
IV kwartał	33,5%	31,0%	28,1%	

Subpopulacja osób do 25 roku życia stanowiła na ogół większość wśród młodych bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat. Jedynie na koniec II kwartału 2014 r. i I kwartału 2015 r. młodzież nie osiągnęła pułapu 50%.

Udział osób bezrobotnych w wieku do 25 lat wśród zarejestrowanych w wieku poniżej 30 lat. Stan na koniec kwartału.

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
I kwartał	52,7%	50,4%	50,7%	49,3%
II kwartał	50,4%	50,0%	48,5%	
III kwartał	52,3%	52,6%	50,8%	
IV kwartał	52,0%	52,1%	50,6%	

Zróżnicowanie przestrzenne bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat w województwie śląskim[4]

W analizowanym okresie wśród osób w wieku poniżej 30 lat utrzymuje się zróżnicowanie przestrzenne poziomu bezrobocia.

Na koniec marca 2015 r. najwięcej bezrobotnych pozostawało w rejestrach urzędów pracy w Bytomiu (2,7 tys. osób, tj. 26,3%), a najmniej w powiecie bieruńsko-lędzińskim (423 osoby, tj. 34,6%). Kobiety stanowiły ponad połowę zarejestrowanych w tej kategorii we wszystkich powiatach z wyjątkiem powiatu myszkowskiego (48,5%).
W ujęciu rocznym sytuacja była bardzo podobna. Według danych na koniec 2014 r. najwięcej bezrobotnych zarejestrowano w Bytomiu (2,8 tys. osób, tj. 26,7% ogółu bezrobotnych w tym mieście), a najmniej w powiecie bieruńsko-lędzińskim (444 osoby, tj. 36,2%). Udział kobiet w poszczególnych powiatach wynosił od 68,7% w powiecie raciborskim do 48,9% w powiecie myszkowskim.

Na przestrzeni lat 2012 – 2014 w województwie śląskim spadł poziom bezrobocia zarówno w całej populacji zarejestrowanych (o 29 784 osoby, tj. o 14,5%) jak i wśród osób w wieku poniżej 30 lat (o 19 584 osoby, tj. o 28,4%). Wśród młodych kobiet ten spadek wynosił 11 449 osób, tj. 28,5% (dynamika spadku – 71,5%). W omawianej subpopulacji dynamika spadku wyniosła 71,6%.

[4] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2012 r. – I kwartał 2015 r., Tabela 1, 1 a, 2, 2 a, 2b

Wraz ze spadkiem liczebności bezrobotnych osób młodych obniżał się również ich udział wśród ogółu bezrobotnych we wszystkich powiatach w województwie (Śląsk – o 5,4 pkt proc.). Z kolei odsetek kobiet w wieku poniżej 30 lat wśród ogółu bezrobotnych zmniejszył się w całym regionie o 0,1 pkt proc. (w 15 powiatach odnotowano spadek udziału pań, w 19 wzrost, a w 2 udział kobiet pozostał na niezmienionym poziomie).

Bezrobotni ogółem i bezrobotni w wieku poniżej 30 lat w województwie śląskim według powiatów. Stan na koniec roku.

Powiat z- ziemski g – grodzki (miasta na prawach powiatu)		31.12.2012 r.			31.12.2014 r.			Dynamika wzrostu/ spadku bezrobocia wśród ogółu bezrobotnych	Dynamika wzrostu/ spadku bezrobocia wśród osób w wieku poniżej 30 lat	Dynamika wzrostu/ spadku bezrobocia wśród kobiet w wieku poniżej 30 lat
		Liczba bezrobotnych			Liczba bezrobotnych					
		ogółem	w tym bezrobotni w wieku poniżej 30 lat		ogółem	w tym bezrobotni w wieku poniżej 30 lat		2012 r. = 100		
			ogółem	w tym kobiety		ogółem	w tym kobiety			
Razem województwo śląskie		**205 459**	**68 912**	**40 161**	**175 675**	**49 328**	**28 712**	**85,5**	**71,6**	**71,5**
Będziński	z	7 993	2 346	1 342	7 133	1 712	979	**89,2**	**73,0**	**73,0**
Bielski	z	6 030	2 008	1 158	4 827	1 228	690	**80,0**	**61,2**	**59,6**
Cieszyński	z	7 458	2 701	1 506	6 549	2 028	1 091	**87,8**	**75,1**	**72,4**
Częstochowski	z	9 090	3 009	1 534	8 160	2 199	1 124	**89,8**	**73,1**	**73,3**
Gliwicki	z	3 817	1 516	950	3 443	1 171	741	**90,2**	**77,2**	**78,0**
Kłobucki	z	4 679	1 797	854	4 183	1 473	728	**89,4**	**82,0**	**85,2**
Lubliniecki	z	3 546	1 421	812	3 007	1 079	651	**84,8**	**75,9**	**80,2**
Mikołowski	z	3 196	1 186	716	2 703	866	521	**84,6**	**73,0**	**72,8**
Myszkowski	z	5 005	1 660	888	4 071	1 185	580	**81,3**	**71,4**	**65,3**
Pszczyński	z	3 339	1 508	969	2 599	976	631	**77,8**	**64,7**	**65,1**
Raciborski	z	3 039	1 157	773	2 745	941	646	**90,3**	**81,3**	**83,6**
Rybnicki	z	2 135	912	606	1 950	706	452	**91,3**	**77,4**	**74,6**
Tarnogórski	z	5 958	2 263	1 291	5 225	1 667	950	**87,7**	**73,7**	**73,6**
Bieruńsko-lędziński	z	1 580	661	428	1 225	444	269	**77,5**	**67,2**	**62,9**
Wodzisławski	z	5 449	2 361	1 626	5 069	1 967	1 266	**93,0**	**83,3**	**77,9**
Zawierciański	z	7 887	2 631	1 416	6 118	1 754	977	**77,6**	**66,7**	**69,0**
Żywiecki	z	8 696	3 133	1 662	6 709	1 971	1 063	**77,2**	**62,9**	**64,0**
Bielsko-Biała	g	6 564	1 800	1 065	5 216	1 064	634	**79,5**	**59,1**	**59,5**
Bytom	g	10 966	3 384	2 062	10 387	2 775	1 688	**94,7**	**82,0**	**81,9**
Chorzów	g	4 754	1 494	913	4 135	1 014	630	**87,0**	**67,9**	**69,0**
Częstochowa	g	15 455	3 820	2 018	12 232	2 427	1 323	**79,1**	**63,5**	**65,6**
Dąbrowa G.	g	7 166	2 022	1 164	5 991	1 281	721	**83,6**	**63,4**	**61,9**
Gliwice	g	7 293	2 258	1 290	6 702	1 737	1 006	**91,9**	**76,9**	**78,0**
Jastrzębie	g	3 775	1 507	906	3 604	1 251	743	**95,5**	**83,0**	**82,0**
Jaworzno	g	3 449	1 331	740	2 737	850	505	**79,4**	**63,9**	**68,2**
Katowice	g	10 834	3 428	1 878	9 878	2 465	1 363	**91,2**	**71,9**	**72,6**
Mysłowice	g	2 828	1 044	679	2 571	766	494	**90,9**	**73,4**	**72,8**
Piekary Śląskie	g	2 948	1 012	599	2 383	677	420	**80,8**	**66,9**	**70,1**
Ruda Śląska	g	4 242	1 653	1 051	3 634	1 230	750	**85,7**	**74,4**	**71,4**
Rybnik	g	4 632	1 755	1 220	4 237	1 442	896	**91,5**	**82,2**	**73,4**
Siemianowice Śląskie	g	3 017	997	579	2 844	779	435	**94,3**	**78,1**	**75,1**
Sosnowiec	g	11 555	3 391	1 950	9 313	2 236	1 290	**80,6**	**65,9**	**66,2**
Świętochłowice	g	2 454	817	524	1 841	477	322	**75,0**	**58,4**	**61,5**
Tychy	g	4 307	1 295	770	3 059	683	390	**71,0**	**52,7**	**50,6**
Zabrze	g	8 321	2 862	1 743	7 399	2 191	1 353	**88,9**	**76,6**	**77,6**
Żory	g	2 002	772	479	1 796	616	390	**89,7**	**79,8**	**81,4**

Bezrobotni w wieku do 25 lat w województwie śląskim[5]

Do bezrobotnych w wieku do 25 lat zaliczane są osoby, które do dnia zastosowania wobec nich usług lub instrumentów rynku pracy nie ukończyły 25 roku życia.

Według stanu na 31 marca 2015 r. liczebność tej zbiorowości wynosiła w województwie śląskim 24,7 tys. osób, co stanowiło 13,7% zarejestrowanych (bezrobotni ogółem – 180 607 osób). Bez względu na analizowany okres kobiety stanowiły ponad połowę bezrobotnych w omawianej subpopulacji (najwyższy odsetek: III kwartał 2012 r. – 58,4%; najniższy odsetek: I kwartał 2013 r. – 52,9%).

Bezrobotni w wieku do 25 lat. Stan na koniec kwartału.

Wyszczególnienie	2012 r.			2013 r.			2014 r.			2015 r.		
	ogółem	kobiety	% udział kobiet	ogółem	kobiety	% udział kobiet	ogółem	kobiety	% udział kobiet	ogółem	kobiety	% udział kobiet
I kwartał	37 349	20 901	56,0	38 365	20 288	52,9	32 743	17 175	52,5	24 748	13 516	54,6
II kwartał	31 348	18 032	57,5	32 780	17 800	54,3	25 804	13 954	54,1			
III kwartał	34 364	20 078	58,4	34 448	19 224	55,8	26 148	14 637	56,0			
IV kwartał	35 847	19 989	55,8	33 616	18 308	54,5	24 959	13 903	55,7			

Bezrobotni w wieku poniżej 25 lat stanowili w latach 2012 – I kwartał 2015 ok. ok. $^{1}/_{5}$ – $^{1}/_{7}$ ogółu zarejestrowanych, przy czym ich liczba malała w miesiącach letnich i rosła w miesiącach zimowych, podobnie jak ich udział wśród ogółu bezrobotnych. Z kolei wśród osób w wieku poniżej 30 lat ich udział wynosił ponad 50% z tendencją spadkową.
Spadek odsetka bezrobotnej młodzieży w ostatnich latach jest wynikiem m.in. wysokiej emigracji zarobkowej (wejście Polski do UE i otwarcie zagranicznych rynków pracy) oraz wchodzenia na rynek pracy pokolenia z niżu demograficznego.

Udział osób bezrobotnych w wieku do 25 roku życia wśród ogółu zarejestrowanych. Stan na koniec kwartału.

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
I kwartał	18,2	17,0	15,4	13,7
II kwartał	16,6	15,7	13,7	
III kwartał	17,9	16,8	14,6	
IV kwartał	17,4	16,1	14,2	

Na tle kraju, pod względem udziału bezrobotnych w wieku do 25 lat wśród ogółu zarejestrowanych, województwo śląskie wypada dobrze. W końcu grudnia 2014 r. odsetek bezrobotnej młodzieży wśród ogółu zaewidencjonowanych wynosił w regionie 14,2%, wobec 16,5% dla danych ogólnopolskich.

[5] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2012 r. – I kwartał 2015 r., Tabela 1, 1 a, 2, 2 a, 2 b, 3, 3 a

Udział bezrobotnych w wieku do 25 lat wśród ogółu zarejestrowanych według województw. Stan na koniec roku (w tys.)

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem. 31.12.2012 r.[6]	Bezrobotni w wieku do 25 lat		Bezrobotni ogółem 31.12.2014 r.[7]	Bezrobotni w wieku do 25 lat	
		osoby	% wśród ogółu		osoby	% wśród ogółu
POLSKA	**2 136,8**	**424,2**	**19,9**	**1 825,2**	**302,0**	**16,5**
ujęcie rankingowe - od najniższego udziału w 2014 r.						
Dolnośląskie	157,4	25,4	16,1	121,6	15,5	**12,7**
Śląskie	205,5	35,8	17,4	175,7	25	**14,2**
Łódzkie	151	26,2	17,4	126,2	18,1	**14,3**
Lubuskie	60,6	11,1	18,3	47,1	6,8	**14,4**
Zachodniopomorskie	112,5	19	16,9	94,5	13,8	**14,6**
Opolskie	51,8	9,7	18,7	42,4	6,4	**15,1**
Mazowieckie	271,9	49,5	18,2	249,8	37,8	**15,1**
Pomorskie	114,6	23,6	20,6	96,8	16,3	**16,8**
Warmińsko-Mazurskie	113,2	22,9	20,2	98,1	16,9	**17,2**
Kujawsko-Pomorskie	148,8	30,6	20,6	127,1	22,2	**17,5**
Wielkopolskie	147,9	33,6	22,7	116,4	20,7	**17,8**
Podlaskie	68,7	14,6	21,3	60,4	10,8	**17,9**
Świętokrzyskie	86,7	18	20,8	75,4	13,9	**18,4**
Podkarpackie	153,8	35	22,8	137,9	26,6	**19,3**
Lubelskie	131,1	29,3	22,3	116,9	22,6	**19,3**
Małopolskie	161,2	39,7	24,6	139	28,8	**20,7**

Zróżnicowanie przestrzenne bezrobotnych w wieku do 25 lat w województwie śląskim[8]

Podobnie jak wśród osób w wieku poniżej 30 lat, zróżnicowanie przestrzenne poziomu bezrobocia utrzymuje się także wśród nieco młodszych bezrobotnych.

Na koniec marca 2015 r. podobnie jak wśród zarejestrowanych w wieku poniżej 30 lat, najwięcej bezrobotnych pozostawało w rejestrach urzędów pracy w Bytomiu (1,3 tys. osób, tj. 49% bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat i 12,9% ogółu zarejestrowanych w tym mieście), a najmniej w powiecie bieruńsko-lędzińskim (218 osób, tj. 51,5% subpopulacji w wieku poniżej 30 lat oraz 17,8% ogółu zarejestrowanych w powiecie). Kobiety stanowiły ponad połowę zarejestrowanych w tej kategorii we wszystkich powiatach z wyjątkiem powiatów: myszkowskiego (45,6%), kłobuckiego (47,3%) i częstochowskiego (48%).
W ujęciu rocznym sytuacja była bardzo podobna. Według danych na koniec 2014 r. najwięcej bezrobotnych zarejestrowano w Bytomiu (1,4 tys. osób, tj. 13,4% ogółu bezrobotnych w tym mieście oraz 50,1% bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat), a najmniej w powiecie bieruńsko-lędzińskim (219 osób, tj. 17,9% ogółu zarejestrowanych w powiecie oraz 49,3% ogółu bezrobotnych w wieku

[6] http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobotni-oraz-stopa-bezrobocia-wg-wojewodztw-podregionow-i-powiatow-stan-w-koncu-kwietnia-2015-r-,2,32.html data pobrania 15.05.2015 r.
[7] http://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&ved=0CCUQFjAB&url=http%3A%2F%2Fstat.gov.pl%2Fdownload%2Fgfx%2Fportalinformacyjny%2Fpl%2Fdefaultaktualnosci%2F5473%2F3%2F18%2F1%2Fbezrobocie_rejestrowane_i-iv_kw_2014.pdf&ei=h5JUVfiHLYX3Uv_kgPAI&usg=AFQjCNGRqdt-hjpPFSAG8avQApwVezJnKg data pobrania 15.05.2015 r.
[8] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2012 r. – I kwartał 2015 r., Tabela 1, 1 a, 2, 2 a, 2 b

poniżej 30 lat). W subpopulacji młodzieży kobiety stanowiły ponad połowę zarejestrowanych z wyjątkiem powiatów: kłobuckiego (46,8%), częstochowskiego (46,4%) oraz myszkowskiego (45%).

Na przestrzeni lat 2012 – 2014 odnotowano spadek bezrobocia również w subpopulacji młodzieży (o 10 888 osób, tj. o 30,4%). Wśród młodych kobiet ten spadek wynosił 6 086 osób, tj. 30,4%. Dynamika spadku wyniosła w obydwóch przypadkach 69,6% i była szybsza niż w subpopulacji bezrobotnych w wieku do 30 lat (o 2 pkt proc., i o 1,9 pkt proc. wśród kobiet) oraz w całej populacji zarejestrowanych (o 15,9 pkt proc.).
Wraz ze spadkiem poziomu bezrobocia wśród młodzieży nastąpił spadek ich udziału wśród ogółu bezrobotnych we wszystkich powiatach w województwie (Śląsk – o 3,2 pkt proc.). Z kolei odsetek kobiet w wieku do 25 lat wśród ogółu bezrobotnych zmniejszył się w całym regionie o 0,1 pkt proc. W 18 powiatach odnotowano spadek udziału pań – największy w Rybniku o 8,2 pkt proc., a w 18 powiatach wzrost – najwyższy w Świętochłowicach – o 6,2 pkt proc.

Bezrobotni ogółem i bezrobotni w wieku do 25 lat w województwie śląskim według powiatów. Stan na koniec roku.

Powiat z- ziemski g – grodzki (miasta na prawach powiatu		31.12.2012 r.		31.12.2014 r.		Dynamika wzrostu/ spadku bezrobocia wśród osób w wieku do 25 lat	Dynamika wzrostu/ spadku bezrobocia wśród kobiet w wieku do 25 lat
		Liczba bezrobotnych i w wieku do 25 lat				2012 r. = 100	
		ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety		
Razem województwo śląskie		**35 847**	**19 989**	**24 959**	**13 903**	**69,6**	**69,6**
Będziński	z	1 109	606	859	481	**77,5**	**79,4**
Bielski	z	1 057	569	610	331	**57,7**	**58,2**
Cieszyński	z	1 605	836	1 183	591	**73,7**	**70,7**
Częstochowski	z	1 523	686	1 059	491	**69,5**	**71,6**
Gliwicki	z	855	506	639	400	**74,7**	**79,1**
Kłobucki	z	1 002	431	836	391	**83,4**	**90,7**
Lubliniecki	z	860	476	629	347	**73,1**	**72,9**
Mikołowski	z	645	381	477	269	**74,0**	**70,6**
Myszkowski	z	850	419	576	259	**67,8**	**61,8**
Pszczyński	z	885	557	548	342	**61,9**	**61,4**
Raciborski	z	651	419	517	332	**79,4**	**79,2**
Rybnicki	z	558	362	413	243	**74,0**	**67,1**
Tarnogórski	z	1 246	671	878	490	**70,5**	**73,0**
Bieruńsko-lędziński	z	381	230	219	117	**57,5**	**50,9**
Wodzisławski	z	1 398	932	1 118	676	**80,0**	**72,5**
Zawierciański	z	1 298	656	859	465	**66,2**	**70,9**
Żywiecki	z	1 836	943	1 087	571	**59,2**	**60,6**
Bielsko-Biała	g	813	458	448	248	**55,1**	**54,1**
Bytom	g	1 741	1 012	1 390	827	**79,8**	**81,7**
Chorzów	g	767	449	514	300	**67,0**	**66,8**
Częstochowa	g	1 534	721	986	508	**64,3**	**70,5**
Dąbrowa G.	g	932	526	565	305	**60,6**	**58,0**
Gliwice	g	1 076	602	824	463	**76,6**	**76,9**
Jastrzębie Zdrój	g	891	533	751	420	**84,3**	**78,8**
Jaworzno	g	738	401	434	246	**58,8**	**61,3**
Katowice	g	1 590	808	1 114	583	**70,1**	**72,2**
Mysłowice	g	509	337	387	241	**76,0**	**71,5**
Piekary Śląskie	g	530	306	343	211	**64,7**	**69,0**
Ruda Śląska	g	908	556	615	367	**67,7**	**66,0**

Powiat z- ziemski g – grodzki (miasta na prawach powiatu		31.12.2012 r.		31.12.2014 r.		Dynamika wzrostu/ spadku bezrobocia wśród osób w wieku do 25 lat	Dynamika wzrostu/ spadku bezrobocia wśród kobiet w wieku do 25 lat
		Liczba bezrobotnych i w wieku do 25 lat				2012 r. = 100	
		ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety		
Rybnik	**g**	942	643	747	449	**79,3**	**69,8**
Siemianowice Śląskie	**g**	497	276	396	221	**79,7**	**80,1**
Sosnowiec	**g**	1 578	896	936	506	**59,3**	**56,5**
Świętochłowice	**g**	442	271	237	160	**53,6**	**59,0**
Tychy	**g**	603	346	297	166	**49,3**	**48,0**
Zabrze	**g**	1 581	917	1 122	667	**71,0**	**72,7**
Żory	**g**	416	251	346	219	**83,2**	**87,3**

Bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki w województwie śląskim[9]

Do bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zaliczane są wszystkie osoby, które znajdują się w takiej sytuacji bez względu na wiek.

Według stanu na 31 marca 2015 r. liczebność tej zbiorowości liczyła w województwie śląskim 7,2 tys. osób, co stanowiło 4% zarejestrowanych (bezrobotni ogółem – 180 607 osób). Bez względu na analizowany okres kobiety stanowiły ponad połowę bezrobotnych w omawianej subpopulacji (najwyższy odsetek: II kwartał 2012 r. – 64,3%; najniższy odsetek: I kwartał 2014 r. – 56,9%).

Bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki.
Stan na koniec kwartału.

Wyszczególnienie	2012 r.			2013 r.			2014 r.			2015 r.		
	ogółem	kobiety	% udział kobiet	ogółem	kobiety	% udział kobiet	ogółem	kobiety	% udział kobiet	ogółem	kobiety	% udział kobiet
I kwartał	11 491	6 977	60 7	11 685	6 852	58,6	10 038	5 710	56,9	7 157	4 180	58,2
II kwartał	4 908	3 157	64 3	5 003	3 318	66 3	3 864	2 369	61,3			
III kwartał	9 692	5 948	61 3	9 694	5 871	60 6	7 387	4 345	58,8			
IV kwartał	11 113	6 616	59,5	10 707	6 263	58,5	7 497	4 373	58,3			

Bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki w latach 2012 – I kwartał 2015 stanowili nie więcej niż 6% ogółu zarejestrowanych z tendencją spadkową. Ich liczba malała w miesiącach letnich i rosła w miesiącach zimowych, podobnie jak ich udział wśród ogółu bezrobotnych.

***Udział osób bezrobotnych w* okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki**
wśród ogółu zarejestrowanych. Stan na koniec miesiąca.

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
I kwartał	5,6%	5,2%	4,7%	4,0%
II kwartał	2,6%	2,4%	2,0%	
III kwartał	5,0%	4,7%	4,1%	
IV kwartał	5,4%	5,1%	4,3%	

[9] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2012 r. – I kwartał 2015 r., Tabela 1, 1 a

Zróżnicowanie przestrzenne bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki w województwie śląskim[10]

Na koniec marca 2015 r. najwięcej bezrobotnych absolwentów pozostawało w rejestrach urzędów pracy w powiecie wodzisławskim (407 osób, tj. 7,5% ogółu zarejestrowanych w tym powiecie), a najmniej w Świętochłowicach (57 osób, tj. 3%). Kobiety stanowiły ponad połowę zarejestrowanych w tej kategorii we wszystkich powiatach z wyjątkiem Siemianowic Śląskich (48,8%).

W ujęciu rocznym na koniec 2014 r. najwięcej bezrobotnych zarejestrowano w powiecie wodzisławskim (450 osób, tj. 8,9% ogółu bezrobotnych w tym powiecie), a najmniej w Świętochłowicach (57 osób, tj. 3,1%). W subpopulacji absolwentów kobiety stanowiły ponad połowę zarejestrowanych (najwyższy udział odnotowano w powiecie gliwickim – 70%, najniższy w powiecie żywieckim – 50,2%).

Podobnie jak w pozostałych omawianych kategoriach bezrobotnych, w subpopulacji absolwentów odnotowano spadek poziomu bezrobocia – o 3 616 osób, tj. o 32,5%. Wśród pań ten spadek wynosił 2 243 osoby, tj. 33,9%, a dynamika spadku była szybsza o 1,4 pkt proc. W porównaniu z pozostałymi omawianymi subpopulacjami bezrobotnych dynamika spadku jest najszybsza wśród bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki:

- o 4,1 pkt proc. w stosunku do ogółu bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat i o 5,4 pkt proc. w odniesieniu do kobiet w tej kategorii,
- o 2,1 pkt proc. w stosunku do bezrobotnej młodzieży w wieku do 25 lat oraz o 3,5 pkt proc. w odniesieniu do kobiet w tej kategorii.

W analizowanym okresie odnotowano spadek udziału absolwentów wśród ogółu bezrobotnych we wszystkich powiatach w województwie (Śląsk – o 1,1 pkt proc.) oprócz powiatu kłobuckiego i Siemianowic Śląskich (wzrost odpowiednio o 0,1 pkt proc. i o 0,2 pkt proc.)

Bezrobotni ogółem i bezrobotni w okresie do 12 miesięcy do dnia ukończenia nauki w województwie śląskim według powiatów. Stan na koniec roku.

Powiat z- ziemski g – grodzki (miasta na prawach powiatu		31.12.2012 r.		31.12.2014 r.		Dynamika wzrostu/ spadku bezrobocia wśród osób w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki	Dynamika wzrostu/ spadku bezrobocia wśród kobiet w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki
		ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	2012 r. = 100	
Razem województwo śląskie		**11 113**	**6 616**	**7 497**	**4 373**	**67,5**	**66,1**
Będziński	z	324	190	283	159	87,3	83,7
Bielski	z	350	194	196	104	56,0	53,6
Cieszyński	z	578	302	379	193	65,6	63,9
Częstochowski	z	516	271	361	211	70,0	77,9
Gliwicki	z	83	54	60	42	72,3	77,8
Kłobucki	z	323	161	293	160	90,7	99,4
Lubliniecki	z	279	161	218	133	78,1	82,6
Mikołowski	z	181	103	145	84	80,1	81,6

[10] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2012 r. – I kwartał 2015 r., Tabela 1, 1 a, 2, 2 a, 2 b

Powiat z- ziemski g – grodzki (miasta na prawach powiatu		31.12.2012 r.		31.12.2014 r.		Dynamika wzrostu/ spadku bezrobocia wśród osób w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki	Dynamika wzrostu/ spadku bezrobocia wśród kobiet w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki
		ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	2012 r. = 100	
Myszkowski	z	252	131	179	102	71,0	77,9
Pszczyński	z	382	250	206	129	53,9	51,6
Raciborski	z	244	172	201	134	82,4	77,9
Rybnicki	z	208	146	144	80	69,2	54,8
Tarnogórski	z	431	245	281	168	65,2	68,6
Bieruńsko-lędziński	z	143	92	93	48	65,0	52,2
Wodzisławski	z	527	376	450	263	85,4	69,9
Zawierciański	z	438	225	286	171	65,3	76,0
Żywiecki	z	549	317	311	156	56,6	49,2
Bielsko-Biała	g	286	179	151	87	52,8	48,6
Bytom	g	385	219	294	175	76,4	79,9
Chorzów	g	113	70	88	49	77,9	70,0
Częstochowa	g	573	316	384	236	67,0	74,7
Dąbrowa G.	g	291	174	160	101	55,0	58,0
Gliwice	g	143	94	120	79	83,9	84,0
Jastrzębie Zdrój	g	300	177	257	147	85,7	83,1
Jaworzno	g	290	167	166	100	57,2	59,9
Katowice	g	504	283	207	113	41,1	39,9
Mysłowice	g	163	98	86	56	52,8	57,1
Piekary Śląskie	g	147	83	136	82	92,5	98,8
Ruda Śląska	g	330	211	117	63	35,5	29,9
Rybnik	g	337	238	267	162	79,2	68,1
Siemianowice Śląskie	g	121	76	119	64	98,3	84,2
Sosnowiec	g	439	284	295	167	67,2	58,8
Świętochłowice	g	102	60	57	34	55,9	56,7
Tychy	g	220	131	130	79	59,1	60,3
Zabrze	g	396	258	279	179	70,5	69,4
Żory	g	165	108	98	63	59,4	58,3

Struktura bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat oraz w wieku do 25 lat

Dane dotyczące struktury populacji bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat są agregowane dopiero od 2013 r. najbardziej aktualne dotyczą marca 2015 r.

według czasu pozostawania bez pracy[11]

Na koniec marca 2015 r. w województwie śląskim, ponad 60% młodych bezrobotnych (60,3% bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat; 66,1% osób w wieku do 25 lat) pozostawało bez pracy maksymalnie do 6 miesięcy. Z kolei bezrobocie długookresowe (pozostawanie bez pracy, co najmniej 12 miesięcy) dotykało, co piątego zarejestrowanego w wieku poniżej 30 lat i co siódmego w wieku do 25 lat.

[11] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2012 r. – I kwartał 2015 r., Tabela 4, 4 a, 4 b, 7, 7 a 8

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy. Stan na koniec marca 2015 r.

Bezrobotni w wieku poniżej 30 lat
N = 50 203

Bezrobotni w wieku do 25 lat
N = 24 748

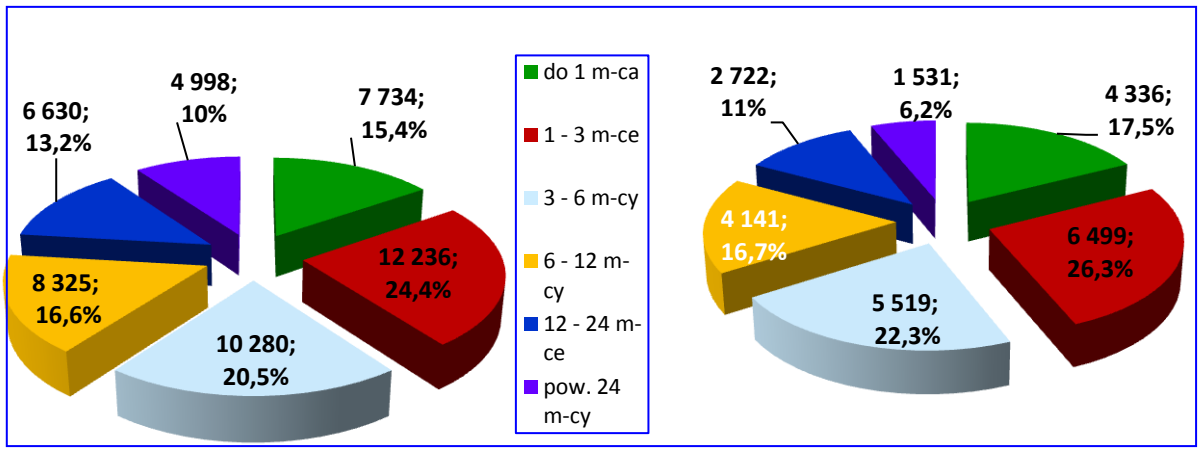

Sytuacja młodych kobiet w obydwóch kategoriach wiekowych była zdecydowanie trudniejsza niż mężczyzn. Z danych wynika, że wraz z wydłużających się czasem pozostawania w rejestrach urzędów pracy rósł odsetek kobiet osiągając pułap ponad 76% a spadał odsetek mężczyzn (do ok. 24%).

Struktura bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat oraz w wieku do 25 lat w województwie śląskim według płci i czasu pozostawania bez pracy. Stan na koniec marca 2015 r.

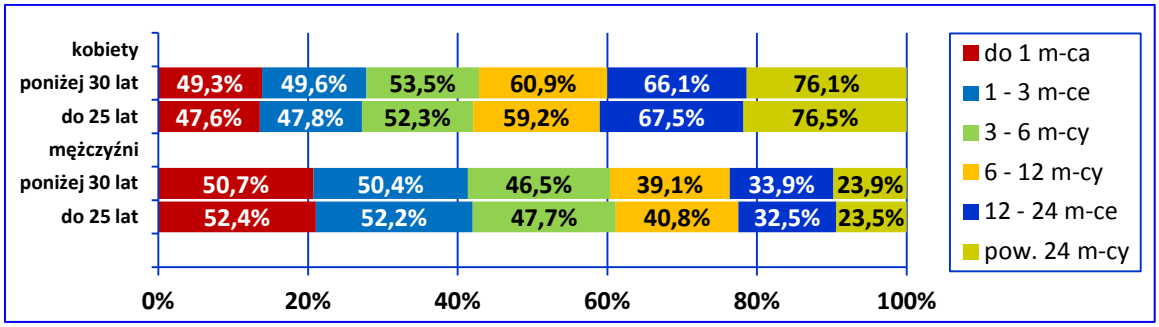

Z porównania danych ogółu zarejestrowanych z subpopulacją młodych bezrobotnych wynika, że im młodsi bezrobotni, tym krócej pozostają bez pracy. Niemal, co drugi zarejestrowany wśród bezrobotnych pozostających w rejestrach urzędów pracy do 1 miesiąca to osoba w wieku poniżej 30 lat (42%), a co czwarty miał nie więcej niż 25 lat.

Bezrobotni zarejestrowani na Śląsku ogółem oraz w wieku poniżej 30 lat i w wieku do 25 lat według czasu pozostawania bez pracy. Stan na koniec I kwartału 2015 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych			% w ogółem	
	ogółem	w wieku poniżej 30 lat	w wieku do 25 lat	w wieku poniżej 30 lat	w wieku do 25 lat
Razem województwo śląskie	**180 607**	**50 203**	**24 748**	**27,8**	**13,7**
do 1 miesiąca	18 458	7 734	4 336	41,9	23,5
1 – 3 miesiące	33 323	12 236	6 499	36,7	19,5
3 – 6 miesięcy	30 849	10 280	5 519	33,3	17,9
6 – 12 miesięcy	28 939	8 325	4 141	28,8	14,3
12 – 24 miesiące	30 156	6 630	2 722	22,0	9,0
powyżej 24 miesięcy	38 882	4 998	1 531	12,9	3,9

według poziomu wykształcenia[12]

Ponad połowa młodych bezrobotnych posiadała kwalifikacje zawodowe: w kategorii osób w wieku poniżej 30 lat stanowili oni 57,1%, a w kategorii osób w wieku do 25 lat – 51,8%. Struktura tej subpopulacji według poziomu wykształcenia różniła się zasadniczo jedynie w przypadku osób z wyższym wykształceniem: wśród osób w wieku poniżej 30 lat co szósty bezrobotny legitymował się wyższym wykształceniem, a wśród młodzieży w wieku do 25 lat co trzynasty.

Bezrobotni według poziomu wykształcenia. Stan na koniec marca 2015 r.

Bezrobotni w wieku poniżej 30 lat
N = 50 203

Bezrobotni w wieku do 25 lat
N = 24 748

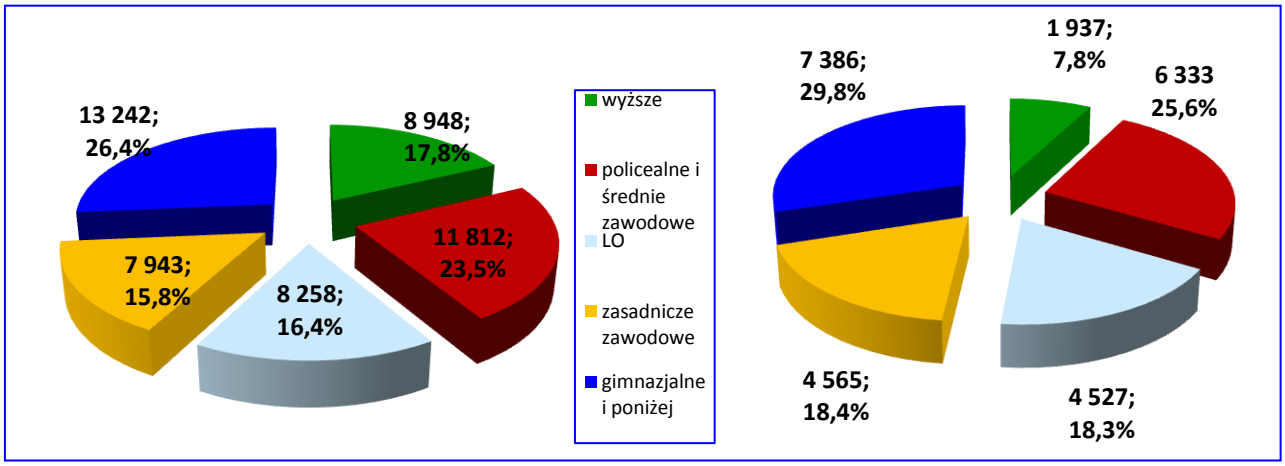

Kobiety są lepiej wykształcone od mężczyzn, ale posiadanie wysokiego poziomu wykształcenia nie oznacza dla nich lepszego startu na rynku pracy. Z danych wynika, wśród osób z wykształceniem wyższym kobiety stanowią co najmniej 70% zarejestrowanych, a im niższy poziom wykształcenia tym niższy odsetek zarejestrowanych kobiet.

Struktura bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat oraz w wieku do 25 lat w województwie śląskim według płci i poziomu wykształcenia. Stan na koniec marca 2015 r.

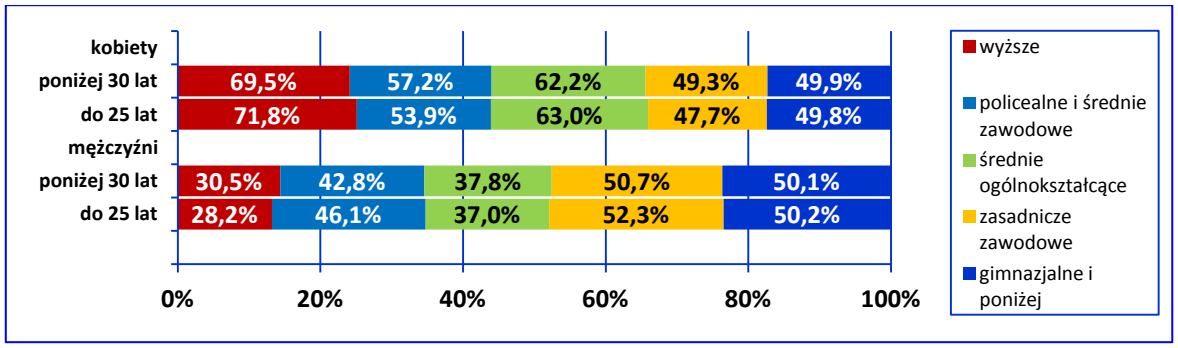

Bezrobotna młodzież odznacza się wysokim poziomem wykształcenia: wśród osób z wyższym wykształceniem co trzeci zarejestrowany miał mniej niż 30 lat (39,7%), a wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym co drugi (49,4%). Najniższy odsetek bezrobotnych w tej

[12] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2012 r. – I kwartał 2015 r., Tabela 9

kategorii wiekowej odnotowano wśród zarejestrowanych legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym (15,8%). Inaczej nieco wygląda struktura najmłodszych bezrobotnych, wśród których najniższy odsetek notuje się wśród osób legitymujących się wykształceniem wyższym (8,6%), a najwyższy (podobnie jak wśród nieco starszych) wśród osób posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące (27,1%).

Bezrobotni zarejestrowani na Śląsku ogółem oraz w wieku poniżej 30 lat i w wieku do 25 lat według poziomu wykształcenia. Stan na koniec I kwartału 2015 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych			% w ogółem	
	ogółem	w wieku poniżej 30 lat	w wieku do 25 lat	w wieku poniżej 30 lat	w wieku do 25 lat
Razem województwo śląskie	**180 607**	**50 203**	**24 748**	**27,8**	**13,7**
wyższe	22 552	8 948	1 937	39,7	8,6
policealne i średnie zawodowe	39 900	11 812	6 333	29,6	15,9
średnie ogólnokształcące	16 722	8 258	4 527	49,4	27,1
zasadnicze zawodowe	50 415	7 943	4 565	15,8	9,1
gimnazjalne i poniżej	51 018	13 242	7 386	26,0	14,5

według stażu pracy[13]

Wśród bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat zaledwie ok. 5,4% zarejestrowanych posiadało staż pracy od 5 do 20 lat. Najliczniejsza grupa w tej kategorii bezrobotnych to osoby ze stażem pracy do 5 lat (61%). Co trzeci zarejestrowany w tej kategorii wiekowej nie posiadał żadnego stażu pracy (34%). Podobną sytuację odnotowano wśród najmłodszych bezrobotnych, przy czym odsetek osób ze stażem pracy do 5 lat był nieco niższy – 54,6%, natomiast wyższy był udział osób nie legitymujących się żadnym stażem pracy (45%). Wśród młodzieży ok. 1% zarejestrowanych pracowało od 5 do 10 lat.

Bezrobotni według stażu pracy. Stan na koniec marca 2015 r.

Bezrobotni w wieku poniżej 30 lat
N = 50 203

Bezrobotni w wieku do 25 lat
N = 24 748

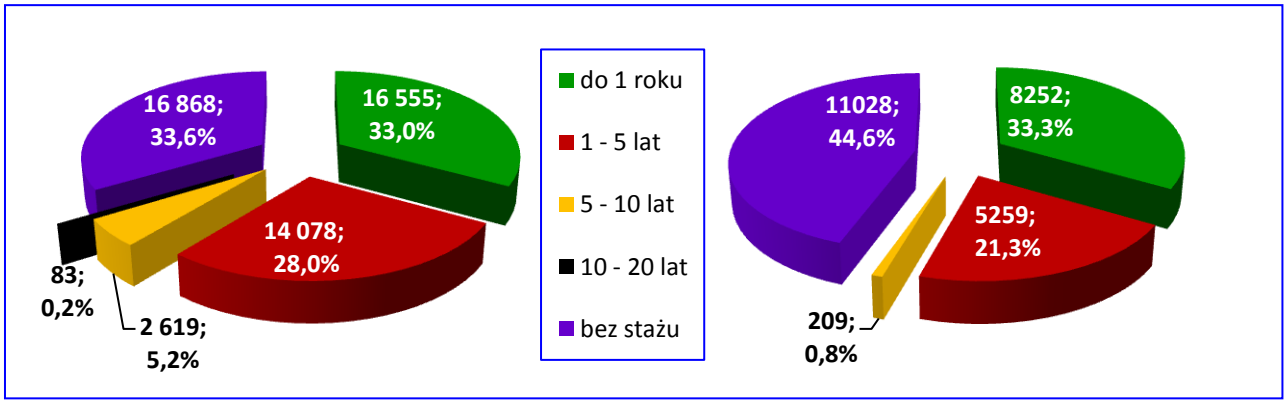

Bezrobotne młode kobiety nie należą do osób posiadających długoletnie doświadczenie zawodowe. Stanowiły zdecydowaną większość wśród osób bez żadnego stażu pracy (58% w kategorii osób

[13] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2012 r. – I kwartał 2015 r., Tabela 6, 6 a, 6 b, 9, 9 a

w wieku poniżej 30 lat i 55% w kategorii osób w wieku do 25 lat), wśród osób z niewielkim rocznym stażem pracy (osoby w wieku poniżej 30 lat – 60%; osoby w wieku do 25 lat - 56%) oraz wśród osób legitymujących się stażem pracy od 1 do 5 lat (osoby w wieku poniżej 30 lat – 55%; osoby w wieku do 25 lat – 51%).

Struktura bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat oraz w wieku do 25 lat w województwie śląskim według płci i stażu pracy. Stan na koniec marca 2015 r.

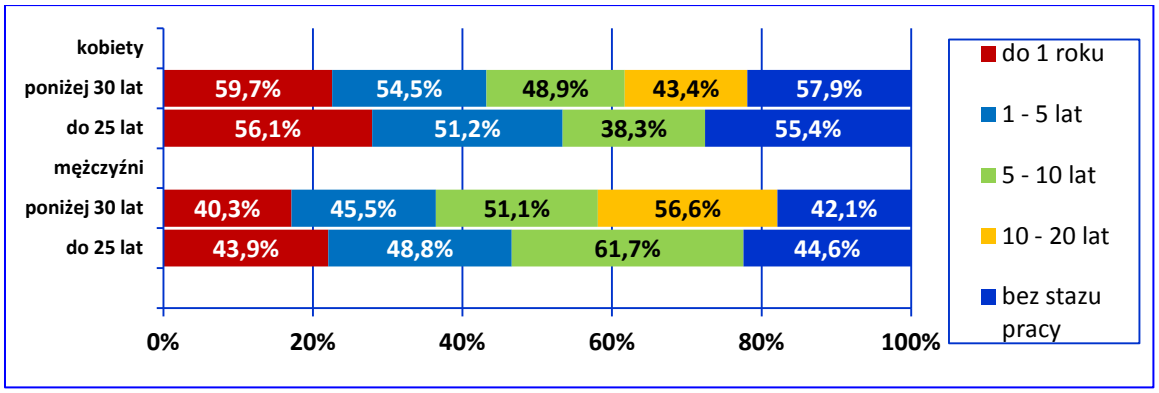

Im dłuższy staż pracy tym niższy odsetek młodych bezrobotnych. Jedynie wśród zarejestrowanych bez stażu pracy młodzi bezrobotni w wieku poniżej 30 lat stanowili ponad połowę zarejestrowanych (64%). Wśród młodzieży w wieku do 25 lat ten odsetek wyniósł 42%.

Bezrobotni zarejestrowani na Śląsku ogółem oraz w wieku poniżej 30 lat i w wieku do 25 lat według stażu pracy. Stan na koniec I kwartału 2015 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych			% w ogółem	
	ogółem	w wieku poniżej 30 lat	w wieku do 25 lat	w wieku poniżej 30 lat	w wieku do 25 lat
Razem województwo śląskie	**180 607**	**50 203**	**24 748**	**27,8**	**13,7**
do 1 roku	33 474	16 555	8 252	49,5	24,7
1 - 5 lat	36 792	14 078	5 259	38,3	14,3
5 - 10 lat	26 018	2 619	209	10,1	0,8
10 - 20 lat	27 550	83	x	0,3	x
20 - 30 lat	21 640	x	x	x	x
30 lat i więcej	8 676	x	x	x	x
bez stażu pracy	26 457	16 868	11 028	63,8	41,7
do 1 roku	33 474	16 555	8 252	49,5	24,7

Struktura bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki

Dane dotyczące struktury według czasu pozostawania bez pracy, poziomu wykształcenia i stażu pracy są agregowane kwartalnie, najbardziej aktualne dotyczą końca marca 2015 roku.

według czasu pozostawania bez pracy[14]

Na koniec marca 2015 r. w województwie śląskim ¾ bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (75,3%) pozostawało bez pracy maksymalnie do 6 miesięcy. W tej kategorii zarejestrowanych nie ma osób pozostających bez zatrudnienia, co najmniej 12 miesięcy, co jest zgodne z definicji tej subpopulacji.

Bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki według czasu pozostawania bez pracy. Stan na koniec marca 2015 r.

N = 7 157

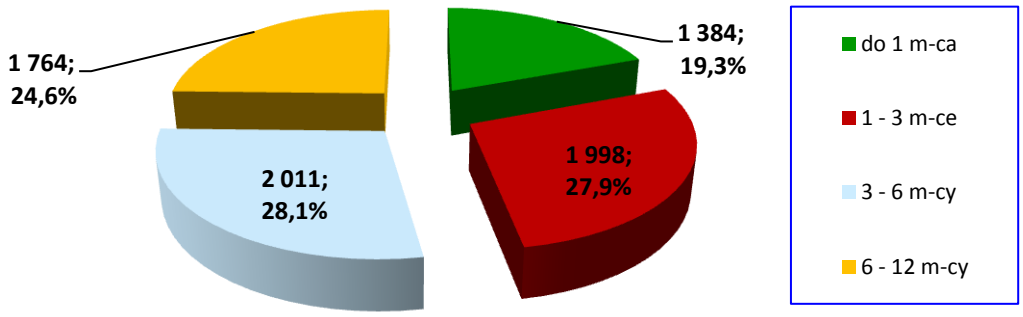

Sytuacja kobiet była zdecydowanie trudniejsza niż mężczyzn. Wraz z wydłużającym się czasem pozostawania w rejestrach urzędów pracy rósł odsetek kobiet osiągając pułap ponad 63%, a spadał odsetek mężczyzn (ok. 37%).

Struktura bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki w województwie śląskim według płci i czasu pozostawania bez pracy. Stan na koniec marca 2015 r.

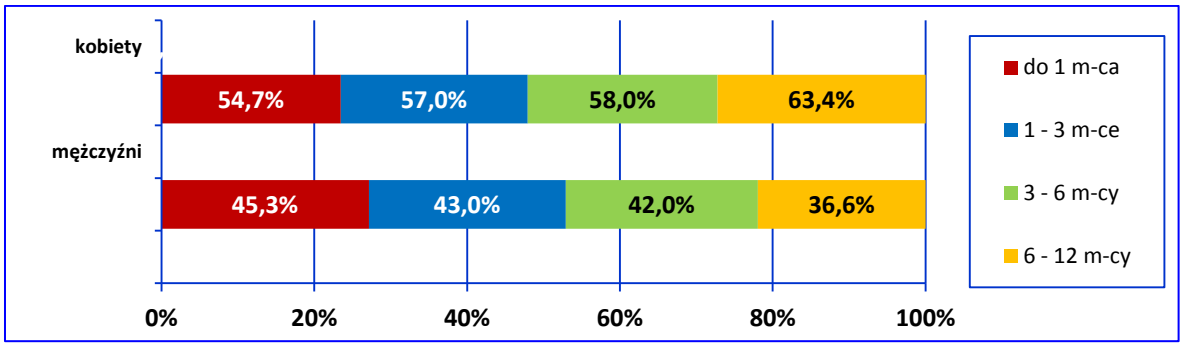

Najwyższy odsetek bezrobotnych absolwentów odnotowano wśród najkrócej zarejestrowanych (do 1 miesiąca – 7,5%). W pozostałych kategoriach według czasu pozostawania bez pracy ich udział utrzymywał się na stałym poziomie ok. 6%.

[14] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2012 r. – I kwartał 2015 r., Tabela 10, 10 a

Bezrobotni zarejestrowani na Śląsku ogółem oraz w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki według czasu pozostawania bez pracy. Stan na koniec I kwartału 2015 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych		% w ogółem
	ogółem	w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki
Razem województwo śląskie	**180 607**	**7 157**	**4,0**
do 1 m-ca	18 458	1 384	7,5
1 - 3 m-ce	33 323	1 998	6,0
3 - 6 m-cy	30 849	2 011	6,5
6 - 12 m-cy	28 939	1 764	6,1
12 - 24 miesiące	30 156	x	x
powyżej 24 miesięcy	38 882	x	x

według poziomu wykształcenia[15]

W przeciwieństwie do całej populacji bezrobotnych oraz kategorii osób w wieku poniżej 30 lat (w tym osób w wieku do 25 lat) wśród absolwentów większość posiadała kwalifikacje zawodowe związane z różnym poziomem wykształcenia. Co trzeci z nich legitymował się wykształceniem wyższym, a co dziewiąty wykształceniem zasadniczym zawodowym. Wśród osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki jedynie co piaty nie posiadał żadnych kwalifikacji zawodowych (22,3%).

Bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki według poziomu wykształcenia. Stan na koniec marca 2015 r.

N = 7 157

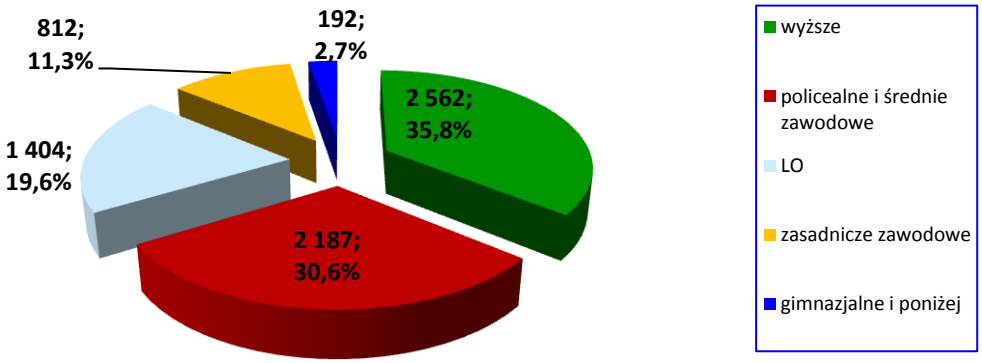

Podobnie jak w pozostałych omawianych grupach bezrobotnych kobiety są lepiej wykształcone od mężczyzn, choć nie oznacza to dla nich lepszego startu na rynku pracy. Panie stanowiły najwyższy odsetek wśród osób z wykształceniem wyższym (69%), a najniższy wśród osób legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym (29%).

[15] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2012 r. – I kwartał 2015 r., Tabela 11, 11 a

Struktura bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki w województwie śląskim według płci i poziomu wykształcenia. Stan na koniec marca 2015 r.

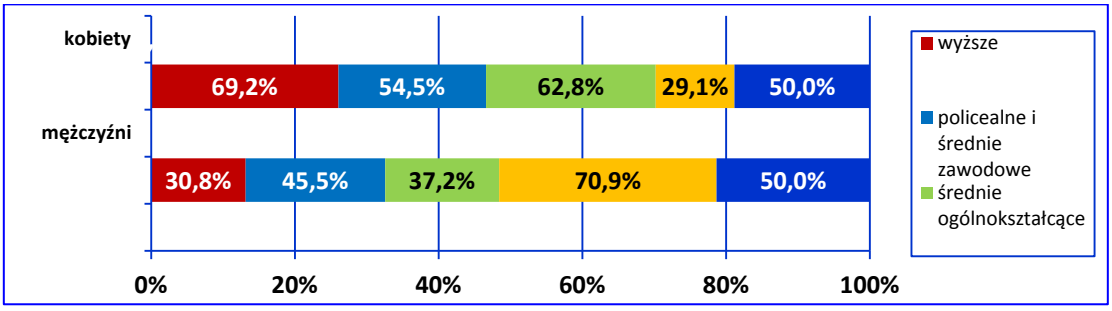

W porównaniu z ogółem zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów cechuje wysoki poziom wykształcenia: wśród osób z wyższym wykształceniem co dziewiąty zarejestrowany był osobą w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (11,4%), a wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym co dwunasty (8,4%). Zdecydowanie niższe odsetki tych bezrobotnych utrzymywały się wśród osób z niższym poziomem wykształcenia (najniższy – wykształcenie gimnazjalne i poniżej – 0,4%). Z danych wynika, że bezrobotni rzadziej uzupełniają wykształcenie na poziomie średnim lub zasadniczym zawodowym.

Bezrobotni zarejestrowani na Śląsku ogółem oraz w wieku poniżej 30 lat i w wieku do 25 lat według poziomu wykształcenia. Stan na koniec I kwartału 2015 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych		% w ogółem
	ogółem	w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki
Razem województwo śląskie	**180 607**	**7 157**	**4,0**
wyższe	18 458	2 562	11,4
policealne i średnie zawodowe	33 323	2 187	5,5
średnie ogólnokształcące	30 849	1 404	8,4
zasadnicze zawodowe	28 939	812	1,6
gimnazjalne i poniżej	30 156	192	0,4

według stażu pracy[16]

Ponad połowa subpopulacji bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki to osoby bez stażu zawodowego. Wśród pozostałych większość osób legitymuje się krótkim stażem pracy – do 5 lat (43,1%).

[16] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2012 r. – I kwartał 2015 r., Tabela 12, 12 a

Bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki według stażu pracy. Stan na koniec marca 2015 r.

N = 7 157

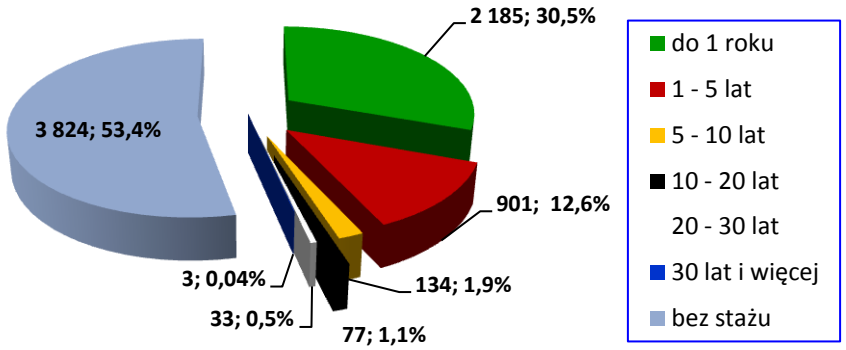

Bezrobotne kobiety - absolwentki stanowiły zdecydowaną większość wśród osób posiadających doświadczenie zawodowe (wśród osób z 30-letnim stażem pracy – 100%). Jedynie wśród bezrobotnych bez stażu pracy ta różnica była nieco mniejsza (o 11 pkt proc.)

Struktura bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki w województwie śląskim według płci i stażu pracy. Stan na koniec marca 2015 r.

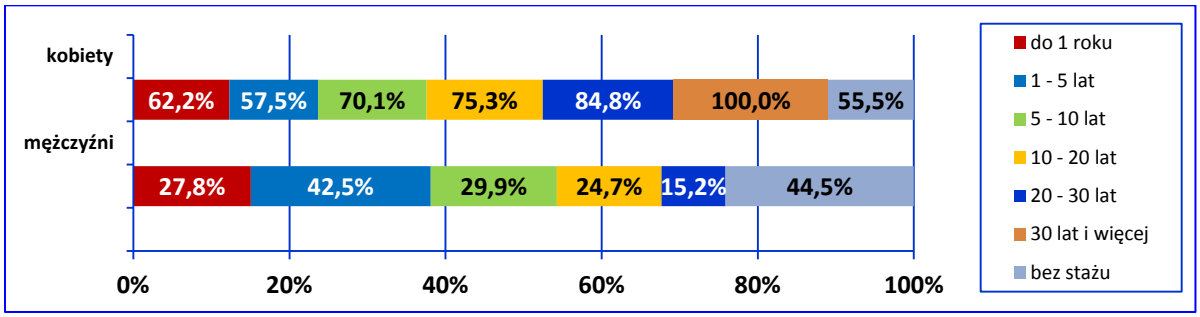

Im dłuższy staż pracy tym niższy odsetek bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki. Jedynie wśród zarejestrowanych bez stażu pracy co siódmy bezrobotny był absolwentem.

Bezrobotni zarejestrowani na Śląsku ogółem oraz w wieku poniżej 30 lat i w wieku do 25 lat według stażu pracy. Stan na koniec I kwartału 2015 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych		% w ogółem
	ogółem	w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki
Razem województwo śląskie	**180 607**	**7 157**	**4,0**
do 1 roku	33 474	2 185	6,5
1 - 5 lat	36 792	901	2,4
5 - 10 lat	26 018	134	0,5
10 - 20 lat	27 550	77	0,3
20 - 30 lat	21 640	33	0,2
30 lat i więcej	8 676	3	0,03
bez stażu pracy	26 457	3 824	14,5

według wieku[17]

Struktura bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (absolwentów) według wieku różni się od struktury bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat (w tym w wieku do 25 lat) przede wszystkim tym, że wśród absolwentów są również ludzie w wieku powyżej 30 lat, którzy na koniec marca 2015 r. nie stanowili nawet ¼ tej subpopulacji. Natomiast odsetek najmłodszych absolwentów wynosił 75%.

Bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki według wieku. Stan na koniec marca 2015 r.

N = 7 157

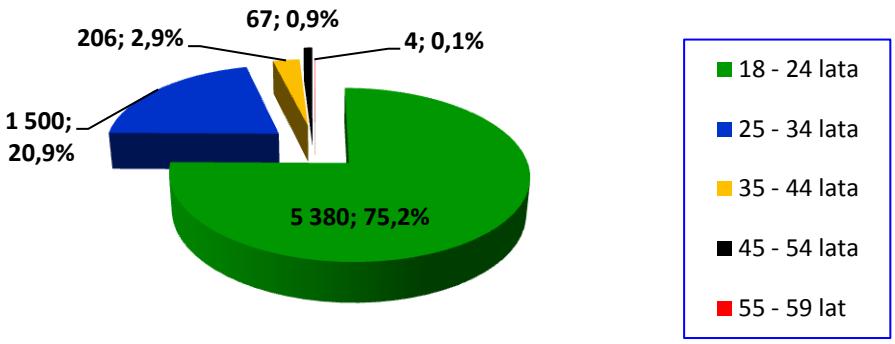

Bezrobotne kobiety - absolwentki stanowiły zdecydowaną większość w każdej grupie wiekowej (wśród osób w wieku 55 – 59 lat – 100%). Jedynie wśród bezrobotnej młodzieży ta różnica była nieco mniejsza (o 8,8 pkt proc.)

Struktura bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki w województwie śląskim według płci i stażu pracy. Stan na koniec marca 2015 r.

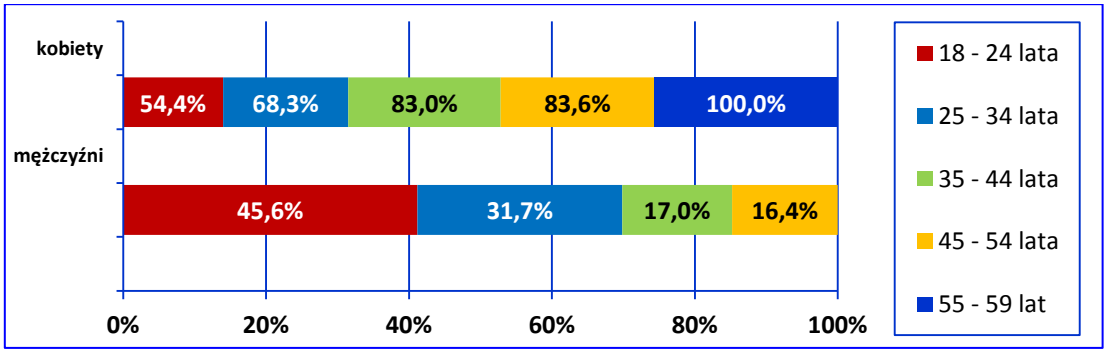

Z wiekiem malał odsetek absolwentów w populacji bezrobotnych: od 16,1% wśród młodzieży do 0,02% wśród zarejestrowanych w wieku 55 – 59 lat. W grupie najstarszych bezrobotnych wieku co najmniej 60 lat nie zarejestrowano żadnej osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki.

[17] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2012 r. – I kwartał 2015 r., Tabela 13, 13 a

Bezrobotni zarejestrowani na Śląsku ogółem oraz w wieku poniżej 30 lat i w wieku do 25 lat według stażu pracy. Stan na koniec I kwartału 2015 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych		% w ogółem
	ogółem	w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki
Razem województwo śląskie	**180 607**	**7 157**	**4,0**
18 - 24 lata	33 474	5 380	16,1
25 - 34 lata	36 792	1 500	4,1
35 - 44 lata	26 018	206	0,8
45 - 54 lata	27 550	67	0,2
55 - 59 lat	21 640	4	0,02
60 lat i więcej	8 676	x	x

Reasumując, bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki to przede wszystkim ludzie młodzi (osoby w wieku 18 – 24 lata stanowiły 75%), pozostający krótko, do 6 miesięcy w rejestrach urzędów pracy (75%), legitymujący się w większości wykształceniem wyższym, policealnym i średnim zawodowym (66%) oraz posiadający niewielki staż pracy (do 1 roku – 31%) lub jego brak (53%). Sytuacja kobiet na tle pań w omawianych kategoriach (w wieku poniżej 30 lat oraz w wieku do 25 lat) nie różni się zasadniczo. Absolwentki to osoby, którym trudniej zmienić status osoby bezrobotnej na osobę zatrudnioną: ich odsetek rośnie wraz z wydłużającym się czasem pozostawania bez pracy mimo dobrego wykształcenia, a udział wśród bezrobotnych absolwentów według stażu pracy jest wysoki we wszystkich kategoriach.

Sytuacja bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki na tle pozostałych grup nie jest najgorsza i wpisuje się w tendencje dotyczące ogółu młodych ludzi. W związku z tym porównując strukturę omawianych grup bezrobotnych w ujęciu rocznym należy zwrócić uwagę na następujące trendy:

- według czasu pozostawania bez pracy wśród zarejestrowanych spada odsetek bezrobotnych pozostających bez pracy od 3 do 12 miesięcy we wszystkich grupach (najwyższy spadek odnotowano wśród osób w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy – o 3,8 pkt proc.). Natomiast w pozostałych kategoriach rośnie odsetek bezrobotnych (najwyższy wśród osób w wieku do 25 lat – o 2,9 pkt proc. oraz wśród absolwentów – o 2,8 pkt proc.),
- według poziomu wykształcenia – spadek udziału we wszystkich omawianych grupach nastąpił jedynie wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (od 1,1 pkt proc. wśród osób w wieku poniżej 30 lat do 5,1 pkt proc. wśród absolwentów). Absolwenci byli jedyną grupą, w której rósł odsetek bezrobotnych we wszystkich pozostałych kategoriach (najwyższy wzrost wśród osób z wyższym wykształceniem – o 3,2 pkt proc.),
- według stażu pracy – spadek odsetka bezrobotnych w omawianych grupach nastąpił we wszystkich kategoriach (najwyższy wśród absolwentów ze stażem pracy 1 – 5 lat – o 2,3 pkt proc.) oprócz kategorii osób legitymujących się stażem pracy do 1 roku, gdzie odnotowano wzrost – najwyższy wśród bezrobotnych absolwentów (o 2,5 pkt proc.),
- według wieku – w tym wypadku struktura odnosi się wyłącznie do osób w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki. W ujęciu rocznym spadek odsetka odnotowano zarówno wśród najmłodszych bezrobotnych (o 2,3 pkt proc.) jak i nieco starszych w wieku 55 – 59 lat (o 0,1 pkt proc.) a wzrost wśród osób w wieku 25 – 34 lata (o 2,2 pkt proc.).

Struktura bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat, w wieku do 25 lat oraz w okresie do 12 miesięcy do dnia ukończenia nauki w województwie śląskim. Stan na koniec roku.

Wyszczególnienie	Struktura bezrobotnych w %								
	31.12.2013 r.			31.12.2014 r.			Wzrost/ spadek udziału bezrobotnych wśród osób w wieku poniżej 30 lat	Wzrost/ spadek udziału bezrobotnych wśród osób w wieku do 25 lat	Wzrost/ spadek udziału bezrobotnych wśród osób w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki
	w wieku poniżej 30 lat	w wieku do 25 lat	w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki	w wieku poniżej 30 lat	w wieku do 25 lat	w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki			
ogółem	**64 513**	**33 616**	**10 707**	**49 328**	**24 959**	**7 497**	**w punktach procentowych *(w stosunku do 2013 r.)***		
według czasu pozostawania bez pracy									
do 1 miesiąca	11,5	12,2	12,9	13,5	15,1	15,7	2,0	2,9	2,8
1 – 3 miesiące	25,7	29,8	39,2	27,9	32,5	41,1	2,2	2,7	1,9
3 – 6 miesięcy	22,0	24,9	36,8	19,4	21,5	33,0	-2,6	-3,4	-3,8
6 – 12 miesięcy	18,1	16,0	11,2	14,7	12,5	10,2	-3,4	-3,5	-1,0
12 – 24 miesiące	14,3	11,8	x	14,4	12,2	x	0,1	0,4	x
powyżej 24 miesięcy	8,3	5,3	x	10,1	6,2	x	1,8	0,9	x
według poziomu wykształcenia									
wyższe	17,8	9,0	32,3	18,4	8,9	35,5	0,6	-0,1	3,2
policealne i średnie zawodowe	24,7	26,0	30,7	23,9	26,5	31,6	-0,8	0,5	0,9
średnie ogólnokształcące	15,8	18,0	17,6	16,2	17,8	18,2	0,4	-0,2	0,6
zasadnicze zawodowe	17,4	19,8	17,9	16,3	19,1	12,8	-1,1	-0,7	-5,1
gimnazjalne i poniżej	24,4	27,2	1,4	25,3	27,7	1,9	0,9	0,5	0,5
według stażu pracy									
do 1 roku	28,9	28,2	21,5	31,0	30,0	24,0	2,1	1,8	2,5
1 – 5 lat	28,6	21,6	15,9	27,8	21,3	13,6	-0,8	-0,3	-2,3
5 – 10 lat	5,2	0,7	1,9	4,9	0,7	1,8	-0,3	0,0	-0,1
10 – 20 lat	0,2	x	1,4	0,2	x	1,2	0,0	x	-0,2
20 – 30 lat	x	x	0,6	x	x	0,6	x	x	0,0
30 lat i więcej	x	x	0,1	x	x	0,1	x	x	0,0
bez stażu	37,2	49,5	58,7	36,1	48,0	58,7	-1,1	-1,5	0,0
według wieku									
18 – 24 lata			80,2			77,9			-2,3
25 – 34 lata			15,6			17,8			2,2
35 – 44 lata			3,0			3,0			0,0
45 – 54 lata		x	1,0		x	1,1		x	0,1
55 – 59 lat			0,2			0,1			-0,1
60 lat i więcej			0,01			0,04			0,03

Polska młodzież na tle krajów Unii Europejskiej w latach 2004 – 2014[18]

W analizie sytuacji młodych Polaków na rynku pracy na tle krajów UE, wzięto pod uwagę dwa podstawowe aspekty, tzn. zatrudnienie określone wskaźnikiem zatrudnienia[19] i bezrobocie określone stopą bezrobocia[20].

[18] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2004 – 2014, Tabela 14, 14 a, 14 b, 15, 15 a, 15 b, 16, 16 a, 16 b, 17, 17 a, 17 b, 18, 18 a, 18 b

[19] Wskaźnik zatrudnienia -wskaźnik określający, jaki odsetek ludności w wieku od 15 do 64 roku życia pracuje zawodowo, mierzony w ramach badania aktywności ekonomicznej ludności UE (EU LFS)

Na przestrzeni ostatnich 11-stu lat sytuacja zatrudnieniowa młodych ludzi w wieku 15 – 29 lat w krajach członkowskich UE pogorszyła się. Wskaźnik zatrudnienia tych osób wynoszący 46,5% w 2014 r. spadł o 2,2 pkt proc., przy czym wyższy spadek odnotowano wśród mężczyzn (o 3,5 pkt proc.) niż wśród kobiet (o 0,8 pkt proc.).

Polska była jednym z dziesięciu państw Unii, w których w stosunku do 2004 r. nastąpił wzrost wskaźnika zatrudnienia w całej populacji ludzi młodych, przy czym w naszym kraju ten wzrost był najwyższy (o 8,8 pkt proc.). Wśród mężczyzn również w Polsce odnotowano najwyższy wzrost zatrudnienia (o 9,7 pkt proc.), natomiast wśród kobiet zatrudnienie najszybciej rosło na Malcie (o 11,2 pkt proc.; w Polsce o 7,7 pkt proc.). Jednocześnie Malta była jedynym krajem w tej grupie, w którym nastąpił spadek wartości wskaźnika zatrudnienia wśród mężczyzn (o 1,1 pkt proc.). W pozostałych krajach członkowskich notuje się spadek zatrudnienia – najwyższy w Hiszpanii o 17,8 pkt proc. w całej subpopulacji osób młodych oraz o 22,9 pkt proc. wśród młodych mężczyzn. Wśród kobiet najwyższy spadek wartości wskaźnika zatrudnienia miał miejsce w Grecji (o 11,9 pkt proc.).

Wskaźnik zatrudnienia w krajach członkowskich Unii Europejskiej wśród osób młodych w wieku 15 – 29 lat. Dane w 2004 r. i w 2014 r.

Ujęcie rankingowe według kolumny wzrost/spadek w stosunku do 2004 r. w punktach procentowych - ogółem

Wyszczególnienie	Wskaźnik zatrudnienia						Wzrost/ spadek w stosunku do 2004 r. w punktach procentowych		
	2004 r.			2014 r.					
	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni
Unia Europejska (28 państw)	**48,7**	**44,5**	**52,8**	**46,5**	**43,7**	**49,3**	**-2,2**	**-0,8**	**-3,5**
Polska	35,6	31,2	40,0	44,4	38,9	49,7	**8,8**	**7,7**	**9,7**
Łotwa	43,0	35,6	50,4	50,3	45,1	55,2	**7,3**	**9,5**	**4,8**
Niemcy	50,6	48,6	52,6	57,8	55,8	59,7	**7,2**	**7,2**	**7,1**
Estonia	43,6	37,2	49,9	50,7	47,1	54,2	**7,1**	**9,9**	**4,3**
Litwa	37,7	32,9	42,3	44,2	40,4	47,7	**6,5**	**7,5**	**5,4**
Malta	54,7	46,9	62,1	59,6	58,1	61,0	**4,9**	**11,2**	**-1,1**
Szwecja	52,0	51,4	52,6	55,0	54,9	55,0	**3,0**	**3,5**	**2,4**
Austria	59,1	55,4	62,8	61,9	59,7	64,1	**2,8**	**4,3**	**1,3**
Bułgaria	35,9	32,1	39,6	38,0	33,7	42,1	**2,1**	**1,6**	**2,5**
Czechy	45,1	37,6	52,3	45,7	37,8	53,2	**0,6**	**0,2**	**0,9**
Luksemburg	44,6	41,1	48,1	43,4	42,6	44,2	**-1,2**	**1,5**	**-3,9**
Węgry	42,1	35,4	48,7	40,8	35,4	45,9	**-1,3**	**0,0**	**-2,8**
Francja	45,1	41,5	48,7	43,7	41,1	46,4	**-1,4**	**-0,4**	**-2,3**
Słowacja	41,0	36,4	45,5	39,4	32,5	46,1	**-1,6**	**-3,9**	**0,6**
Finlandia	54,1	51,6	56,5	52,3	51,8	52,9	**-1,8**	**0,2**	**-3,6**
Rumunia	42,9	39,6	46,2	41,0	35,6	46,1	**-1,9**	**-4,0**	**-0,1**
Wielka Brytania	62,9	59,7	66,0	59,2	56,6	61,6	**-3,7**	**-3,1**	**-4,4**
Belgia	45,2	42,6	47,8	41,5	40,3	42,6	**-3,7**	**-2,3**	**-5,2**
Chorwacja	39,5	33,4	45,3	34,8	31,2	38,2	**-4,7**	**-2,2**	**-7,1**
Holandia	73,1	71,3	74,8	67,8	67,2	68,4	**-5,3**	**-4,1**	**-6,4**
Słowenia	50,1	45,7	54,3	42,9	38,0	47,5	**-7,2**	**-7,7**	**-6,8**
Dania	67,8	65,6	69,9	59,8	59,4	60,2	**-8,0**	**-6,2**	**-9,7**
Cypr	55,1	50,2	60,4	44,9	45,0	44,7	**-10,2**	**-5,2**	**-15,7**
Portugalia	53,2	48,9	57,4	39,0	38,4	39,6	**-14,2**	**-10,5**	**-17,8**
Irlandia	57,4	53,4	61,2	43,0	43,3	42,7	**-14,4**	**-10,1**	**-18,5**
Włochy	42,8	35,9	49,6	28,3	24,6	32,0	**-14,5**	**-11,3**	**-17,6**
Grecja	43,6	35,9	51,2	27,1	24,0	30,3	**-16,5**	**-11,9**	**-20,9**
Hiszpania	50,9	44,8	56,7	33,1	32,3	33,8	**-17,8**	**-12,5**	**-22,9**

Źródło: Eurostat *ttp://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsq_ergan&lang=en data pobrania 29.05.2015 r.*

[20] Stopa bezrobocia - procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo (tzn. pracującej i bezrobotnej), mierzony w ramach badania aktywności ekonomicznej ludności UE (EU LFS)

W 2014 r. w krajach Unii Europejskiej wskaźnik zatrudnienia w populacji osób w wieku 15 – 64 lata wynosił 64,9% i był wyższy o 18,4 pkt proc. w porównaniu z subpopulacją osób młodych, a jego wartość stale rosła (w stosunku do 2004 r. o 2,2 pkt proc.). W tym samym czasie wartość wskaźnika zatrudnienia wśród osób młodych spadała – o 2,2 pkt proc.

Największe różnice wartości wskaźnika zatrudnienia odnotowano wśród panów: w 2014 r. wskaźnik zatrudnienia wśród młodych mężczyzn wynosił zaledwie 49,3%, a w całej populacji panów – 70,1% (różnica wynosiła 20,8 pkt proc. na korzyść starszych pracowników). Wśród kobiet różnica wynosiła 15,9 pkt proc. (2014 r. populacja kobiet – 59,6%; populacja kobiet w wieku 15 – 29 lat – 43,7%).

Stopa bezrobocia określająca poziom bezrobocia jest zazwyczaj znacznie wyższa wśród młodzieży niż w całej populacji bezrobotnych. Jednakże analizując dane dotyczące osób w wieku poniżej 30 lat w porównaniu z danymi dla całej populacji osób aktywnych zawodowo należy zaznaczyć, że w 2014 r. poziom bezrobocia w całej populacji był wyższy o 0,3 pkt proc. i wynosił 10,2% (wśród osób w wieku 15 – 29 lat – 9,9%). Ale bez względu na poszczególne grupy wiekowe osób aktywnych zawodowo wartość stopy bezrobocia w krajach członkowskich UE stale rosła. W 2014 r. stopa bezrobocia wśród młodych osób w krajach UE wynosiła 9,9% i była wyższa o 1,3 pkt proc. w stosunku do 2004 r. Wśród kobiet ten wzrost wynosił 0,9 pkt proc. (9%), a wśród mężczyzn 1,5 pkt proc. (10,7%). Z danych wynika, że bezrobocie częściej dotykało młodych mężczyzn niż kobiet.

Polska była krajem, w którym nastąpił najwyższy spadek poziomu bezrobocia wśród osób młodych (o 6,9 pkt proc.), przy czym wartość wskaźnika szybciej malała wśród mężczyzn.

Stopa bezrobocia w krajach Unii Europejskiej wśród osób młodych w wieku 15 – 29 lat
dane: 2004 r. oraz 2014 r.
Ujęcie rankingowe według kolumny wzrost/spadek w stosunku do 2004 r. w punktach procentowych - ogółem

Wyszczególnienie	Stopa bezrobocia						Wzrost/ spadek w stosunku do 2004 r. w punktach procentowych		
	2004 r.			2014 r.					
	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni
Unia Europejska (28 państw)	**8,6**	**8,1**	**9,2**	**9,9**	**9,0**	**10,7**	**1,3**	**0,9**	**1,5**
Cypr	3,5	3,8	3,3	15,9	14,7	17,2	**12,4**	**10,9**	**13,9**
Hiszpania	10,5	11,6	9,4	21,7	20,8	22,7	**11,2**	**9,2**	**13,3**
Grecja	11,0	13,5	8,6	22,1	22,5	21,8	**11,1**	**9,0**	**13,2**
Portugalia	6,4	6,8	5,9	13,3	13,7	12,8	**6,9**	**6,9**	**6,9**
Irlandia	4,1	3,2	4,9	10,1	8,1	12,2	**6,0**	**4,9**	**7,3**
Włochy	9,2	9,5	9,0	13,1	12,2	14,0	**3,9**	**2,7**	**5,0**
Słowenia	6,2	7,2	5,4	10,0	10,9	9,2	**3,8**	**3,7**	**3,8**
Chorwacja	13,9	13,6	14,1	16,6	15,3	17,8	**2,7**	**1,7**	**3,7**
Wielka Brytania	5,8	5,0	6,7	8,4	7,2	9,6	**2,6**	**2,2**	**2,9**
Szwecja	8,5	7,8	9,1	11,0	10,2	11,7	**2,5**	**2,4**	**2,6**
Węgry	4,3	3,9	4,8	6,6	6,1	7,0	**2,3**	**2,2**	**2,2**
Dania	5,5	4,9	6,0	7,7	7,3	8,1	**2,2**	**2,4**	**2,1**
Holandia	5,1	5,1	5,0	6,8	6,7	6,9	**1,7**	**1,6**	**1,9**
Litwa	6,0	4,5	7,4	7,6	6,4	8,8	**1,6**	**1,9**	**1,4**
Francja	8,3	7,7	8,8	9,7	8,6	10,8	**1,4**	**0,9**	**2,0**
Luksemburg	5,1	5,7	4,5	6,2	4,9	7,6	**1,1**	**-0,8**	**3,1**
Belgia	7,0	6,9	7,1	8,1	7,0	9,2	**1,1**	**0,1**	**2,1**
Łotwa	8,5	9,6	7,4	8,4	7,9	9,0	**-0,1**	**-1,7**	**1,6**
Bułgaria	8,3	7,2	9,4	8,2	7,0	9,3	**-0,1**	**-0,2**	**-0,1**
Austria	6,2	5,7	6,7	6,0	5,5	6,6	**-0,2**	**- 0,2**	**-0,1**
Rumunia	8,1	6,0	10,1	7,6	6,2	8,8	**-0,5**	**0,2**	**-1,3**
Czechy	6,9	6,3	7,4	5,5	5,0	5,9	**-1,4**	**-1,3**	**-1,5**
Malta	8,0	6,7	9,1	5,8	4,4	7,1	**-2,2**	**-2,3**	**-2,0**
Niemcy	7,0	5,2	8,8	4,3	3,7	4,9	**-2,7**	**-1,5**	**-3,9**

Wyszczególnienie	Stopa bezrobocia						Wzrost/ spadek w stosunku do 2004 r. w punktach procentowych		
	2004 r.			2014 r.					
	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni
Estonia	9,6	7,5	11,6	6,6	5,2	8,0	**-3,0**	**-2,3**	**-3,6**
Słowacja	13,7	12,0	15,2	10,7	8,3	12,9	**-3,0**	**-3,7**	**-2,3**
Finlandia	13,8	13,4	14,2	9,8	8,8	10,9	**-4,0**	**-4,6**	**-3,3**
Polska	15,7	14,7	16,7	8,8	8,3	9,3	**-6,9**	**-6,4**	**-7,4**

Źródło: Eurostat *http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=yth_empl_140&lang=en data pobrania 07.05.2015 r.*

Inaczej przedstawiała się sytuacja wśród młodzieży, tzn. osób w wieku poniżej 25 lat. W tej subpopulacji stopa bezrobocia była zdecydowanie wyższa i na koniec 2014 r. we wszystkich państwach UE wynosiła 22,2% (wzrost o 3 pkt proc. w stosunku do 2004 r.). Bezrobocie zdecydowanie szybciej rosło wśród panów (o 3,8 pkt proc.) niż wśród pań (o 2 pkt proc.).
W Polsce odnotowano najwyższy spadek bezrobocia wśród młodzieży (zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn) na poziomie ok. 15 pkt proc.

Stopa bezrobocia w krajach Unii Europejskiej wśród osób w wieku poniżej 25 lat
dane: 2004 r. oraz 2014 r.
Ujęcie rankingowe według kolumny wzrost/spadek w stosunku do 2004 r. w punktach procentowych - ogółem

Wyszczególnienie	Stopa bezrobocia						Wzrost/ spadek w stosunku do 2004 r. w punktach procentowych		
	2004 r.			2014 r.					
	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni
Unia Europejska (28 państw)	19,2	19,4	19,0	22,2	21,4	22,8	**3,0**	**2,0**	**3,8**
Hiszpania	22,0	26,3	18,7	53,2	52,9	53,4	**31,2**	**26,6**	**34,7**
Grecja	26,5	35,6	19,0	52,4	58,1	47,4	**25,9**	**22,5**	**28,4**
Cypr	10,2	11,5	9,0	35,9	34,6	37,4	**25,7**	**23,1**	**28,4**
Włochy	23,5	27,2	20,6	42,7	44,7	41,3	**19,2**	**17,5**	**20,7**
Irlandia	8,7	8,3	9,1	23,9	20,9	26,6	**15,2**	**12,6**	**17,5**
Portugalia	19,7	21,7	18,1	34,7	35,5	33,9	**15,0**	**13,8**	**15,8**
Chorwacja	32,8	37,1	29,5	45,5	46,4	44,9	**12,7**	**9,3**	**15,4**
Węgry	15,5	14,4	16,2	20,4	20,9	20,0	**4,9**	**6,5**	**3,8**
Wielka Brytania	12,0	10,7	13,3	16,9	14,8	18,9	**4,9**	**4,1**	**5,6**
Luksemburg	16,4	21,5	12,0	21,2	17,0	24,3	**4,8**	**-4,5**	**12,3**
Dania	8,2	-	-	12,6	11,5	13,7	**4,4**	**-**	**-**
Słowenia	16,1	19,2	13,9	20,2	21,3	19,4	**4,1**	**2,1**	**5,5**
Francja	20,5	21,1	20,0	24,1	23,0	25,0	**3,6**	**1,9**	**5,0**
Rumunia	20,5	18,3	22,0	24,0	24,7	23,6	**3,5**	**6,4**	**1,6**
Szwecja	20,4	19,5	21,3	22,9	21,5	24,3	**2,5**	**2,0**	**3,0**
Belgia	21,2	22,4	20,2	23,2	22,3	24,0	**2,0**	**-0,1**	**3,8**
Holandia	11,4	10,4	12,4	12,7	13,1	12,4	**1,3**	**2,7**	**0,0**
Austria	10,5	10,7	10,3	10,3	9,9	10,6	**-0,2**	**-0,8**	**0,3**
Finlandia	20,7	19,4	22,0	20,5	18,4	22,8	**-0,2**	**-1,0**	**0,8**
Łotwa	20,0	25,2	16,4	19,6	20,0	19,4	**-0,4**	**-5,2**	**3,0**
Bułgaria	24,3	22,8	25,5	23,8	23,7	23,8	**-0,5**	**0,9**	**-1,7**
Liwa	21,8	22,2	21,5	19,3	18,7	19,6	**-2,5**	**-3,5**	**-1,9**
Słowacja	33,4	31,7	34,9	29,7	30,1	29,5	**-3,7**	**-1,6**	**-5,4**
Czechy	20,4	19,5	21,1	15,9	17,1	15,0	**-4,5**	**-2,4**	**-6,1**
Malta	16,6	17,4	15,9	11,8	9,6	13,8	**-4,8**	**-7,8**	**-2,1**
Niemcy	13,7	12,1	15,1	7,7	7,1	8,3	**-6,0**	**-5,0**	**-6,8**
Estonia	23,9	23,6	24,0	15,0	10,0	19,3	**-8,9**	**-13,6**	**-4,7**
Polska	39,6	42,0	37,7	23,9	25,5	22,7	**-15,7**	**-16,5**	**-15,0**

Źródło: Eurostat *http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do data pobrania 03.06.2015 r.*

Młodzież NEET[21]

Pokoleniem NEET (*not in employment, education or training*) określa się młodzież, która nie ma pracy i nie uczestniczy w żadnym kształceniu ani szkoleniu. Zjawisko to stało się w ostatnich latach jednym z najpoważniejszych problemów społecznych, będących w centrum zainteresowania Unii Europejskiej.[22] Co prawda liczebność tej zbiorowości maleje (w stosunku do 2004 r. – o 1 081,4 tys. osób, tj. o 7,3%)), ale nadal jest bardzo wysoka i wynosi 13 701,2 tys. osób. Jednocześnie wśród młodych ludzi nasilają się niekorzystne tendencje związane z rosnącą stopą bezrobocia i malejącym wskaźnikiem zatrudnienia.

W latach 2004 – 2014 spadek liczby osób określanych młodzieżą NEET nastąpił w 14 krajach UE (największy w Niemczech – o 652,9 tys. osób i w Polsce – o 648,2 tys. osób). W pozostałych państwach członkowskich odnotowano wzrost (największy w Wielkiej Brytanii – o 674,4 tys. osób i we Włoszech – o 452,8 tys. osób).

Liczba młodych osób w wieku 15 – 29 lat nie uczących się, nie pracujących i nie szkolących (NEET) w krajach Unii Europejskiej w latach 2004 – 2014

Wyszczególnienie	Liczba młodych osób w wieku 15 – 29 lat (NEET)										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Unia Europejska (28 państw)	**14 782 561**	**14 555 347**	**13 431 582**	**12 715 327**	**12 451 721**	**13 943 412**	**14 242 761**	**14 264 136**	**14 479 457**	**14 403 348**	**13 701 206**
Austria	154 881	153 436	147 315	145 213	138 798	150 887	143 480	133 733	128 804	135 171	146 207
Belgia	311 014	268 339	249 942	254 656	237 483	255 459	260 398	280 621	294 433	305 474	288 740
Bułgaria	466 595	427 643	373 519	309 523	274 703	300 736	331 135	336 232	327 147	329 455	297 801
Chorwacja	161 630	150 485	132 410	121 051	107 534	122 134	142 413	152 284	155 414	174 042	167 992
Cypr	16 865	30 318	20 806	18 532	20 458	22 389	25 977	30 446	36 189	41 769	38 015
Czechy	406 946	378 449	300 404	249 270	227 263	266 159	263 121	240 054	249 456	240 876	221 387
Dania	60 833	55 627	44 133	49 974	47 889	63 293	72 156	76 416	83 869	78 005	77 287
Estonia	45 827	40 137	31 890	33 776	32 762	51 626	49 970	39 509	39 397	36 174	33 736
Finlandia	104 710	93 321	92 689	83 019	88 454	112 891	105 393	100 593	104 633	109 192	117 333
Francja	1 545 376	1 562 646	1 575 004	1 531 112	1 506 078	1 756 967	1 761 949	1 725 383	1 757 741	1 627 742	1 589 775
Grecja	453 138	419 995	347 132	334 694	320 855	335 324	382 492	454 597	510 527	521 231	470 733
Hiszpania	1 316 640	1 270 866	1 157 505	1 134 642	1 349 333	1 715 456	1 664 131	1 652 589	1 724 749	1 689 498	1 503 750
Holandia	194 695	194 150	162 121	144 746	136 721	158 966	172 578	167 366	189 654	218 178	222 844
Irlandia	122 746	114 821	113 276	125 022	173 899	214 337	218 354	211 979	193 817	160 995	151 368
Litwa	93 510	76 452	71 561	69 559	81 590	102 120	113 147	92 401	84 644	81 822	75 426
Luksemburg	6 739	5 748	6 914	6 427	8 285	6 921	5 750	6 358	7 625	7 408	6 832
Łotwa	78 724	70 786	68 265	68 583	66 510	98 641	93 264	81 373	70 219	61 247	56 708
Malta	13 609	13 359	11 936	11 933	9 914	11 030	10 696	10 456	10 042	9 723	10 741
Niemcy	1 848 004	1 990 419	1 846 793	1 685 452	1 592 271	1 637 457	1 536 834	1 366 436	1 304 882	1 219 270	1 195 143
Polska	1 837 956	1 720 269	1 542 744	1 323 722	1 152 588	1 250 623	1 269 975	1 274 821	1 286 190	1 288 927	1 189 765
Portugalia	260 894	260 428	247 143	254 424	232 213	238 006	253 058	252 117	277 197	283 718	247 706
Rumunia	1 061 742	914 906	769 671	684 830	557 689	608 976	723 761	738 709	725 876	727 075	730 907
Słowacja	285 642	269 028	238 229	219 237	195 243	216 814	232 320	222 797	218 675	215 348	200 717
Słowenia	34 962	40 787	40 259	33 493	29 800	36 682	36 424	35 284	43 036	45 774	44 888
Szwecja	128 712	170 844	160 292	135 014	139 920	176 679	150 707	144 771	154 423	145 426	144 052
Węgry	374 285	370 761	349 825	325 669	322 727	355 604	345 749	337 332	342 125	332 349	292 388
Wielka Brytania	1 010 315	1 016 112	1 048 615	1 551 764	1 605 062	1 782 356	1 817 149	1 930 309	1 925 001	1 834 106	1 684 676
Włochy	1 978 654	1 977 393	1 854 953	1 779 006	1 817 946	1 919 292	2 043 334	2 078 570	2 194 095	2 382 361	2 431 453

Źródło*: *Eurostat http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do data pobrania 19.06.2015r.

[21] Sytuacja absolwentów szkół na wojewódzkim rynku pracy w kontekście bezrobocia młodzieży, zestawienie tabelaryczne 2004 – 2014, Tabela, 19,19 a, 19 b

[22] Serafin-Juszczak B. NEET – Nowa kategoria młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym http://repozytorium.uni.lodz.pl:8080/xmlui/browse?value=m%C5%82odzie%C5%BC&type=subject data pobrania 19.06.2015 r.

Według definicji Eurostatu młodzi ludzie określani jako NEET to osoby w wieku 15 – 29 lat, które nie uczą się przedwcześnie porzucając edukację, nie pracują oraz nie uczestniczą w szkoleniach.

Mimo spadku liczebności tej zbiorowości w latach 2004 – 2014, niepokój budzi fakt, iż stale rośnie jej odsetek. W stosunku do 2004 r. nastąpił wzrost udziału młodzieży NEET wśród osób w wieku 15 – 29 lat w całej UE o 0,1 pkt proc., przy czym wśród kobiet odnotowano spadek o 1,2 pkt proc., a wśród mężczyzn wzrost o 1,2 pkt proc.
Wśród państw członkowskich jedynie w Słowenii, Wielkiej Brytanii i w Szwecji odsetek kobiet w kategorii NEET rósł szybciej niż wśród mężczyzn, natomiast w Bułgarii i Niemczech spadał wolniej.

Odsetek osób nie uczących się, nie pracujących i nie szkolących (NEET) w krajach Unii Europejskiej wśród młodych ludzi w wieku 15 – 29 lat dane: 2004 r. oraz 2014 r.

Ujęcie rankingowe według kolumny wzrost/spadek w stosunku do 2004 r. w punktach procentowych – ogółem

Wyszczególnienie	Odsetek NEET w populacji osób w wieku 15 - 29 lat						Wzrost/ spadek w stosunku do 2004 r. w punktach procentowych		
	2004 r.			2014 r.					
	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni
Unia Europejska (28 państw)	15,2	18,3	12,3	15,3	17,1	13,5	**0,1**	**-1,2**	**1,2**
Cypr	10,2	14,7	5,3	19,5	18,5	20,5	**9,3**	**3,8**	**15,2**
Grecja	19,7	26,8	12,7	26,7	28,5	24,8	**7,0**	**1,7**	**12,1**
Włochy	19,6	24,2	15,0	26,2	27,7	24,8	**6,6**	**3,5**	**9,8**
Hiszpania	14,4	18,0	11,0	20,7	20,9	20,5	**6,3**	**2,9**	**9,5**
Irlandia	12,8	15,2	10,4	18,1	19,0	17,1	**5,3**	**3,8**	**6,7**
Słowenia	8,2	9,5	7,0	13,0	14,8	11,2	**4,8**	**5,3**	**4,2**
Wielka Brytania	8,9	10,9	6,9	13,4	16,4	10,5	**4,5**	**5,5**	**3,6**
Chorwacja	19,2	22,0	16,6	21,8	21,2	22,4	**2,6**	**-0,8**	**5,8**
Portugalia	12,0	13,9	10,1	14,6	15,3	14,0	**2,6**	**1,4**	**3,9**
Finlandia	10,7	12,4	9,0	11,8	11,7	11,8	**1,1**	**-0,7**	**2,8**
Dania	6,4	7,4	5,4	7,3	7,8	6,8	**0,9**	**0,4**	**1,4**
Holandia	6,6	8,0	5,3	7,2	8,1	6,4	**0,6**	**0,1**	**1,1**
Francja	12,9	15,3	10,6	13,5	14,6	12,4	**0,6**	**-0,7**	**1,8**
Litwa	12,9	14,5	11,4	12,9	14,3	11,5	**0,0**	**-0,2**	**0,1**
Szwecja	7,9	8,0	7,8	7,8	8,1	7,5	**-0,1**	**0,1**	**-0,3**
Łotwa	15,6	19,4	12,0	15,2	17,9	12,6	**-0,4**	**-1,5**	**0,6**
Węgry	16,9	22,2	11,6	16,4	20,8	12,2	**-0,5**	**-1,4**	**0,6**
Austria	10,3	12,2	8,5	9,3	10,3	8,4	**-1,0**	**-1,9**	**-0,1**
Rumunia	21,2	24,2	18,3	19,9	23,5	16,5	**-1,3**	**-0,7**	**-1,8**
Estonia	15,4	19,2	11,6	13,8	16,4	11,2	**-1,6**	**-2,8**	**-0,4**
Luksemburg	8,1	10,8	5,4	6,5	5,6	7,4	**-1,6**	**-5,2**	**2,0**
Belgia	16,3	18,1	14,5	14,1	14,2	13,9	**-2,2**	**-3,9**	**-0,6**
Malta	15,4	21,1	10,1	12,5	15,6	9,6	**-2,9**	**-5,5**	**-0,5**
Słowacja	21,2	25,4	17,2	18,2	21,7	14,9	**-3,0**	**-3,7**	**-2,3**
Polska	19,6	22,2	17,0	15,5	18,1	13,1	**-4,1**	**-4,1**	**-3,9**
Niemcy	12,9	14,8	11,1	8,7	10,8	6,7	**-4,2**	**-4,0**	**-4,4**
Bułgaria	28,7	31,0	26,5	24,0	26,8	21,3	**-4,7**	**-4,2**	**-5,2**
Czechy	17,7	24,9	10,8	12,1	17,4	7,0	**-5,6**	**-7,5**	**-3,8**

Źródło: Eurostat *http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do data pobrania 12.05.2015 r.*

Najwyższy wzrost odsetka osób w kategorii NEET odnotowano na Cyprze (o 9,3 pkt proc.), w Grecji (o 7 pkt proc.), we Włoszech (o 6,6 pkt proc.) oraz w Hiszpanii (o 6,3 pkt proc.) czyli w tych krajach, w których jednocześnie notuje się wysoki poziom bezrobocia wśród młodzieży.

Polska była krajem, w którym miał miejsce jeden z najwyższych spadków udziału osób w tej kategorii (o 4,1 pkt proc.), a odsetek kobiet malał nieco szybciej niż mężczyzn.

Odsetek osób nie uczących się, nie pracujących i nie szkolących (NEET) w krajach Unii Europejskiej oraz stopa bezrobocia wśród młodych ludzi w wieku 15 – 29 lat. Dane: w 2004 r., 2014 r. w %

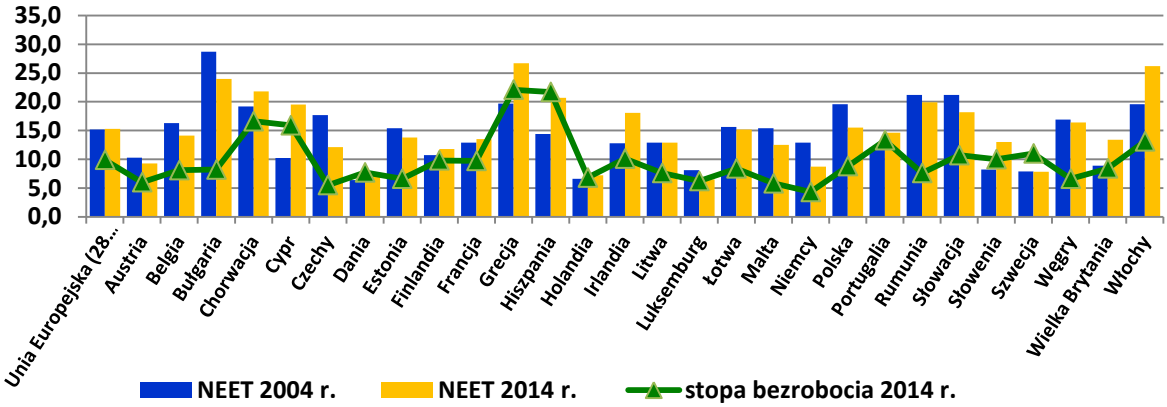

Czynniki, które przyczyniły się do poprawy sytuacji młodych ludzi na rynku pracy w Polsce to m.in.:

- nieznaczny przyrost ludności Polski (2004 r. – 38 173,8 tys. osób; 2014 r. – 38 478,6 tys. osób) spowodowany niewielkim przyrostem naturalnym i skutkujący spadkiem odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym (2004 r. – 16,7,2%; 2014 r. – 15,0%) przy jednoczesnym wzroście odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (2004 r. – 15,3%; 2013 r. – 19,0%). Odsetek osób w wieku produkcyjnym utrzymywał się na niemal takim samym poziomie (2004 r. – 68,0%; 2014 r. – 66,0%)[23].
- migracje zewnętrzne ludności przede wszystkim w poszukiwaniu lepszych warunków zatrudnienia. W początkowym okresie członkostwa Polski w UE obserwowany był znaczący wzrost emigracji z Polski. Wyniki NSP 2011 wykazały, że znaczna część osób, które wyjechały w tym okresie, w dalszym ciągu pozostaje za granicą. Poza tym, również w ostatnich latach liczba nowych lub kolejnych wyjazdów utrzymuje się na znacznym poziomie. Szacuje się, że w końcu 2013 r. poza granicami Polski przebywało czasowo około 2 196 tys. mieszkańców naszego kraju, tj. o 1 196 tys. (120%) więcej niż w 2004 r. (około 1 000 tys.). W Europie w 2013 r. przebywało około 1 891 tys. osób (w 2004 r. – około 770 tys.), przy czym zdecydowana większość – około 1789 tys. – emigrantów z Polski przebywała w krajach członkowskich UE (2004 r. -750 tys.). Wśród krajów należących do UE, nadal najwięcej osób przebywało w Wielkiej Brytanii (642 tys.), Niemczech (560 tys.), Irlandii (115 tys.) oraz w Holandii (103 tys.) i we Włoszech (96 tys.). Nastąpiła zmiana charakteru migracji (75% emigrantów przebywa za granicą, co najmniej 12 miesięcy, przybywa migrantów z powodu łączenia rodzin). W 2013 r. dla kilku krajów UE odnotowano wzrost liczby Polaków, co oznacza, że liczba wyjazdów do tych krajów przewyższyła liczbę powrotów (wzrost emigrantów odnotowano w Niemczech, Wielkiej Brytanii i w Holandii, a niewielki spadek w Irlandii, Hiszpanii i w Grecji)[24].
- dobra kondycja gospodarcza Polski w czasie kryzysu w krajach UE, dzięki której nastąpił proces przyspieszania wyrównywania poziomu gospodarczego do średniej unijnej. Mimo, że tempo

[23] http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.dims?p_id=871398&p_token=0.452552343213836 data pobrania 18.06.2015 r.
[24] GUS Departament Badań Demograficznych i Rynku Pracy, Informacja o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004 – 2013, Warszawa, październik 2013 http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/migracje-ludnosci/informacja-o-rozmiarach-i-kierunkach-emigracji-z-polski-w-latach-20042013,2,7.html data pobrania 18.06.2015 r.

wzrostu gospodarczego w Polsce było niższe niż w okresie pierwszych lat członkostwa w UE (w latach 2004 – 2007 średniorocznie 5,5%, w latach 2008 – 2012 średniorocznie 3,4%, a w 2014 r. – 3,3%), to wskutek kryzysu w UE, Polska szybciej zbliżała się do średniej unijnej. Skumulowany wzrost PKB Polski w okresie 2004 – 2014 wyniósł 53% (w UE 12%, w strefie euro 9%). Na relatywnie dobre wyniki gospodarcze miały wpływ czynniki wewnętrzne, przede wszystkim popyt krajowy konsumpcyjny i inwestycyjny oraz transfery z budżetu UE, które od 01.05.2004 r. do 31.12.2014 r. wyniosły 109,6 mld euro. W tym samym czasie Polska wpłaciła do budżetu UE 35 mld euro tytułem składki członkowskiej oraz 143 mln euro tytułem zwrotu środków. Jedenastoletni bilans transferów finansowych między Polską a UE jest więc dodatni i wynosi 74,3 mld euro (dane na koniec 20143 r.). Transfery z budżetu UE przeznaczone były przede wszystkim na przedsięwzięcia związane z polityką spójności oraz z wspólną polityką rolną, a także na realizację celów ujętych w Europejskim Funduszu Rozwoju Regionalnego i w Europejskim Funduszu Społecznym[25].

- promowanie edukacji i osiągnięcie w znacznym stopniu celu edukacyjnego strategii „Europa 2020" dotyczącego podniesienia poziomu wykształcenia. W przypadku wskaźnika dotyczącego zmniejszenia odsetka młodzieży niekontynuującej nauki Polska osiągnęła jego zalecaną wartość – do najwyżej 10%, a w przypadku zwiększenia odsetka osób w wieku 30 – 34 lata z wykształceniem wyższym do co najmniej 40% Polska osiągnęła już ponad 39% (średnia dla UE – 35,8%)26.

[25] https://polskawue.gov.pl/files/polska_w_ue/czlonkostwo_polski_w_ue/Historia/11_PL_w_UE_Gospodarcze_i_spoleczne_efekty_czlonkostwa_final.pdf data pobrania 18.06.2015 r.

[26] https://www.msz.gov.pl/resource/af01f6e8-514a-48f9-855e-65be99138479:JCR data pobrania 19.06.2015 r.